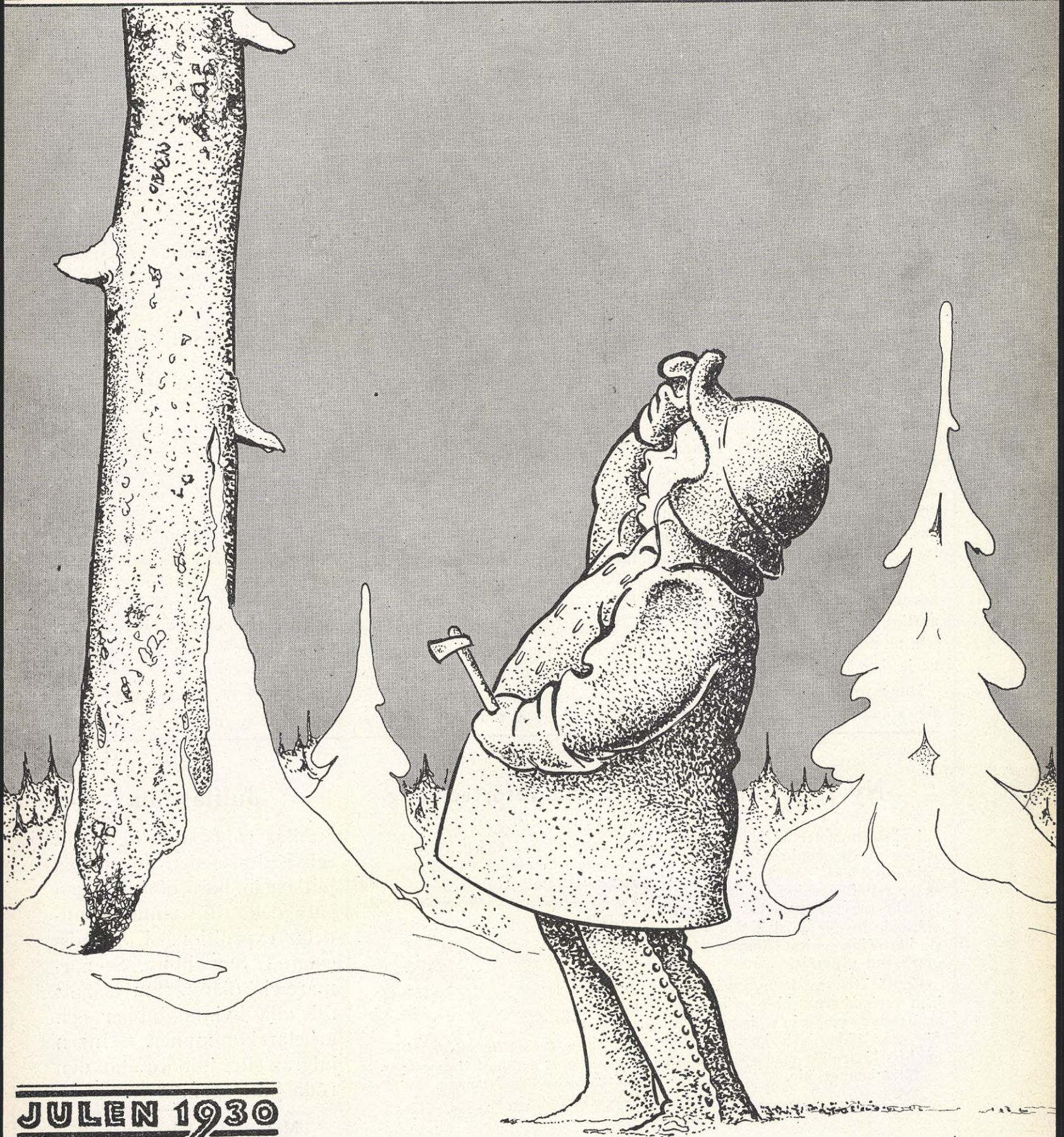

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

JULEN 1930

HALLEGARDH

Samhörighetens helg.

Ingen högtid fira vi här uppe i nordens länder så som midvinterfestens jul. Den har fått bliva uttryck för många symboler allt efter som folket höjt sig. Från grå hedenhös till senare tidens vidare horisont. Släktet växer, om än långsamt och mödosamt, från den ena illusionen efter den andra. Skapade av folken själva, att i deras synbart meningslösa nöd utgöra tillflykter att ty sig till.

Allt efter människornas högre utveckling till större medvetenhet om sammanhanget mellan orsak och verkan och deras småningom allt mer utforskande av det förut mystiska och oförklarliga, har etapp efter etapp tillryggalagts mot friare synvidder. Den ena trossatsen efter den andra har övergivits. Nya ha visserligen också skapats, men allt mer och mer illusionsfria. Livet måste levas utan den tro som besjälade gångna släktens uppfattningar. Men behöver det därför för oss senare tidens släkten bliva fattigare? Nej, ingalunda. Tvärtom. Förutsatt att människorna på förnuftigt sätt göra bruk av allt det som nu står till förfogande och som varje dag ökas, förnyas, förändras.

Hur mycket vi än utforska av det sig ständigt och jämt förnyande

livet, kommer väl alltid att finnas svårförklarliga gåtor att försöka lösa. Den frågande människan kommer säkerligen — att i alla tider ha oförklarliga metafysiska spörsmål att tyda.

Hur annorlunda är ej vår inställning nu t. ex. inför julen än gångna tiders. Numera är tron på en världsfrälsares makt — till vars åminnelse vi fira julen — till stor del en övervunnen ständpunkt. Allt mer bli vi medvetna om, att "frälsningen" i sin vidare bemärkelse är ett språkuttryck som saknar tillämpning. Men ändå, i viss mening, endast kan bli en uppgift för oss själva att arbeta på. Individuellt som samfälligt.

Men julens högtid behöver därför icke av oss firas mindre värdigt. Vi ha endast att ersätta tom tro med praktiskt handlande. **G ä r n i n g a r ä r f ö r m e r ä n t r o !**

Julen blir för oss en samintressenas och samtrevnadens helg. Samintressen, ej inskränkta till de närmastes krets, utan vidgade till människosamhörighet med släktet i helhet.

Vi socialdemokrater bekänna oss till denna uppfattning i vårt praktiska arbete för allas bästa. Som i första hand går ut på att förbättra villkor för dem, som ha det svårast

ställt här i livet. Är ej detta ett mer äkta uttryck för kärlek till nästan, än all egenrättfärdig tro på straff å alla "otrogna", de må vara hur ädla människor som helst?

Det tanketomma, enbart materiella julfirandet behöver ingalunda förhärska, fastän vi se med andra ögon nu än förr. Nu finnes dock, trots all berättigad klagan över tidens ytlighet och jäkt, ofantligt mycket rikare möjligheter att låta denna helg få mera av trevnad och stimulerande nimbus över sig än tillförne. Det beror till största delen på oss själva, i detta som i många andra fall, just vad vi själva göra av densamma.

Det mera allmänt mänskliga är i vår tid så oerhört rikt och skiftande. Vi ha så mycket rikare kulturfond än förr att ösa ur, så vi behöva ej alls känna oss så andligen fattiga, blott vi bli vakna för de möjligheter tiden bjuder.

Det vi uti rubriken härovan främst ville accentuera, var samhörighet med allt det som tjänar framsteget och det goda. Men däri även inbegripet ödmjukheten inför uppgiften, att i samarbete tjäna dessa ting med praktiskt handlande.

I denna anda önska vi varandra.

En god jul!

Ny följetong.

I nästa nummer börjar en ny följetong uti Morgonbris under titeln: "En upptäckt" av Inga Fjäll. I skarp reliefbelysning skildras en arbetarhustrus arbetsfyllda och uppoffrande liv för de sina som dessa i sin barnliga egoism hänsynslöst och otacksamt utnyttja.

Upptäckten av hennes värde för hem och barn, blev visserligen smärtsam, men må vi hoppas icke för sen. Säkerligen kommer Morgonbris läsare att med spännt intresse följa hennes öde.

Innehållsförteckning.

Samhörighetens jul.
Ett nödår av Allan Vougt.
Minnenas jul. Dikt av Gabriel Gaby.
Bokanmälningar.
Florenz — renässansstaden av Kerstin Hamilton.
Valresultatet.
Ett kvinnornas opinionsmöte.
Mera skönhet — rikare liv av A. V.
Glimtar från Paris av Karin Forsberg.
Små, små ord av kärlek ... av Disa Västberg.
Låt julens Brage-löfte bli förståelse åt Unga örnar! av Birgit Magnusdotter.
En julafton av Elin Pettersson.
Från arbetsfältet m. m.

Julflaggan.

Alla, som ännu ej insänt rekvisition å den dekorativa julflaggan, böra ofördröjligen göra detta till Kvinnoförbundets expedition, Upplandsgatan 1, Stockholm. Se närmare cirkuläret, som utsänts till alla kvinnoklubbar och arbetarekommuner. Ingen julgran eller julbord utan den röda julflaggan.

Morgonbris Julnummer 1930
 Pris 25 öre

E t t n ö d å r.

En utrikespolitisk överblick.

Av Allan Vougt.

Det är knappast någon överdrift om man säger att det år, som nu är inne, för demokratin ter sig ett nödår, vars övervinnande ännu är ett oklart problem.

Ekonomiskt sett äro dess orsaker en allmän världskris, kännetecknad av växande arbetslöshet och elände. Den allmänna krisen i sin tur har till upphov en häftig prisfallsprocess, bakom vilken såsom en huvudsaklig, om också inte ensam orsak märkes knappheten på guld. Bakgrunden till hela eländet är sålunda närmast penningpolitisk. De stora centralbankernas ledningar äro fullt medvetna om denna omständighet, och om man f. n. kan säga att kapprustningen mellan nationerna karaktäriserar det mellanfolkliga läget, så gäller detta i lika hög grad de finansiella som de allmänpolitiska förbindelserna. Före detta staternas ekonomiska suveränitet har utmärkts av stora guld tillgångar, men under år 1930 har en annan stat uppträtt i den roll som samlare av guld, vilken våra gamla sagor alltid framställa i så mörka dagar som möjligt. Det är Frankrike. I dess kassavalv samlats enorma massor av guld, vilka, så vitt man kan se, icke för landet göra någon direkt nytta, men vars anhopning vid sidan av den rörliga marknaden medför stora skador. I själva verket synes guldanhopningen från Frankrikes sida ha karaktären av ett kampmedel från den reaktionära Tardieu-regeringen gentemot den socialistiska regeringen i England.

Prisfallet började över hela världen med jordbrukets produkter. Bakom det tal om en jordbrukskris, som spelat en så stor roll i vårt eget politiska liv, ligger sålunda en påtaglig internationell realitet. Men det är tydligt att detta prisfall icke varit ett isolerat fenomen utan en inledningsföreteelse, som efter hand följts av pressningar på priserna inom världsmarknadens olika produktionsfält. En sådan pressning är i och för sig ägnad att framkalla starka politiska och sociala störningar, men de försök, som i olika länder gjorts att med konstlade tullgrepp hejda den, har ökat förvirrin-

gen utan att bringa någon hjälp åt de närmast intresserade, d. v. s. jordbrukarna. Nya tullmurar ha byggts upp mellan länderna, stärkt de nationella motsättningarna och klassmotsättningarna inom nationerna.

I Mellaneuropa finner man andra bevis för hur det världsekonomiska läget skapat politiska strider och givit upphov till svåra påfrestningar för demokratin. De allmänna valen i Tyskland i september blevo ett jordskred. Förhistorien var rätt intressant. Den nuvarande centerkanslern, Brüning, en personligen knappt synnerligen betydande man, hade upplöst riksdagen för att leverera en huvuddrabbning mot socialdemokratien. Hans syfte var att åstadkomma en borgerlig koalition, som skulle göra det möjligt för honom att regera utan något hänsynstagande till socialdemokraterna. Försöket misslyckades komplett. Medan socialdemokraterna kommo ifrån drabbningen med endast några få mandatförluster och alltjämt hävdade partiets ställning som den fasta klippan i ett kaos av flytande partiörhållanden, framstormade från yttersta högerflygeln kuppmakaren Adolf Hitlers nationalsocialister, ett parti utan regeringsduglighet, och från den vänstra kommunisterna,

vilka naturligtvis äro lika litet ägnade att låna sin medverkan till ett ordnat regeringsarbete. Brünings koalition smälte ihop till en ännu mera hopplös minoritet än tidigare. Men Brüning blev kvar vid makten. Gentemot socialdemokraterna har han med en viss skicklighet förmått att spela ut hotet om upplösning av lantdagen i Preussen. Detta hot är för socialdemokratien synnerligen allvarligt enär de skyddsåtgärder de önska företaga för att skydda republiken mot kupp-försök från yttersta högern eller yttersta vänstern stå i samband med innehavet av regeringsmakten i Preussen, som de likväl dela med ett par sansade och demokratiskt inställda borgerliga partier. Den kraftfulle Braun, ministerpresident i Preussen, anses vara den tyska socialdemokratiens största politiska tillgång just nu, och vid sin sida som ordningens högste övervakare har han fått den gamle Severing, även han en kraftnatur som få och i hög grad respekterad även av motståndarna; Severing har som medhjälpare på den ytterst viktiga posten som polispresident i Berlin sin partivän Grzezinski, som ersatt den kanske allt för energiske Zörgiebel. Innehavet av dessa poster ger socialde-

Hildur Hult: *Agitation*. (Folkets Hus, Stockholm.)

mokratien ett starkt grepp över ordningsmakten, vilket är väl behövt vid en tidpunkt då riksvärnet (tyska armén), som ju väsentligen är avsedd att vara en inre ordningsmakt, genom sensationella avslöjanden visat sig vara inbegripen i en livlig kurtis med dels nationalsocialisterna, dels Sovjetledningen i Moskva. Ett av de sällsammaste fenomenen i den tyska valrörelsen var den borgfred, som kommunister och nationalsocialister (trots att de då och då drabbade ihop på gatorna) ingått emellan. De förenas i sitt hat till den nuvarande ordningen, och från Moskva har otvivelaktigt de tyska riksvärnsofficerarnas upprustningssträvanden starkt tillskyndats. Det är bevisligt att tyska officerare i Moskva kallats att utföra vissa militära experiment, som de på grund av fredsfördraget icke kunna verkställa i Tyskland.

Den sensationella valutgången i Tyskland är i och för sig icke svår att förklara. Det var ett folk i andlig och materiell nöd, som gick till valurnorna. Moraliskt och materiellt pressas det oerhört hårt av krigsskuldernas börda. Jordnånen för en nationalistisk sådd var ytterst tacksam. Det tyska valet var ett klart utslag gentemot en hänsynslös skadeståndspolitik och — kanske ännu mera — gentemot den uteblivna avrustningen. Mera energiskt än någonsin framföres nu från tysk sida krav på att löftet från Versailles äntligen infrias: den allmänna avrustning, som utlovades efter Tysklands tvångsavväpning måste äntligen påbörjas. Det är ett krav, som står över partierna. Det är en rättständpunkt. Det är en mänsklig synpunkt. Svaret är nyckeln till den nuvarande världssituationen.

Det tyska folkets starka demonstration mot fredsfördraget förefaller emellertid så tillvida mera överraskande som Tyskland under det gångna året uppnått vissa rättelser i fredsfördraget. Bl. a. har en fullständig Rhenutrymning skett tidigare än som förutsetts tack vare ett ingripande av den engelska socialistregeringen. De faktiska eftergifter, som sålunda blivit gjorda från segermakterna, från i första rummet Frankrike, ha kommit det tyska valet att bland dem framstå som ett större hot än det i själva verket är, och i viss mån kompromettera Briands försoningspolitik. Den nationalistiska flodvåg, som tyska valet utgjorde, har framkallat en liknande

Minnenas jul.

I.

Jag har gått i de ödsliga nätterna,
när stjärnorna sjungit sin ljudlösa sång
högt över de blånande slätterna
och högt över grändernas prång.
Och ur tystnadens djup har det viskande gått,
hälften leende ljusst, hälften sörjande grått,
som en skälvande, stilla erinran.
Det var, åh, det var en gång . . .

Jag har följt i de brusande dagarna,
den böljande stadens vilt stormande gång
när det skrattat av sol över hagarna
och blodet har försat i språng.
När det dånat som värst och det skrattat som bäst,
när det jublat och strålat i dagarnas fest,
har jag plötsligt måst stanna och lyssna
till en underligt tonande sång.

II.

Och när julen har tänt sina vita bloss
i hjärtan och hem, har jag vemodigt känt
att intet, intet kan slita loss
mig från detta som alltid mig bränt.
Det är minnet av julen i tidiga år,
min fattiga jul i min rika vår.
— Och det finns inga julljus som brinna
så vackert och varmt som dem mor min tänt.

Hur min väg än skall stiga mot höjderna,
eller sjunka mot grändernas mörkaste skjul,
skall jag aldrig sorn då känna fröjderna
att se julbrasan växa sig gul.
Åh, min barndoms, min barndoms fest hos mor,
i ditt minne det ljusaste, vackraste bor!
Ingen Betlehems stjärna vackrare strålar,
än du, min barndoms fridfulla jul.

Gabriel Gaby.

böljerörelse i Frankrike. Kanske är den icke så allvarlig, men den belyser i alla händelser hur nationalism och kapitalism, om de ostört få utvecklas, ofelbart leda till motsättningar, vilka i sista hand söka sig utlopp i krigiska uppgörelser.

I Frankrike för Tardieu även en borgerlig blockpolitik, tillsvidare med framgång, tack vare de franska socialisternas något ensidiga inställning till regeringsfrågan.

Samma energiska kamp att hålla socialismen utanför inflytandet på landets styre fortgår i Österrike, som just nu erbjuder exemplet av en uppgörelse, vilken knappast kan vara hårdare.

Valet den 9 november blev ett nederlag för de fascistiska hemvärnen, vilka trott sig kunna vid denna sammandrabbning definitivt göra uppräkningsmed socialdemokratien. I stället blev det socialdemokraterna som ryckte fram till ställningen av de största partiet i lantdagen. De med hemvärnen i koalition förbundna kristligt-sociala, som stå under ledning av den hale och sluge prelaten Seipel, ledo ett allvarligt nederlag. Valet synes ha definitivt hejdat den sydeuropeiska fascismens framrykning mot Mellaneuropa. På samma sätt hejdades ett par gånger i historien det turkiska barbariets fåg mot hjärtat av Europa.

Bittert sönderrivet av inrikespolitiska strider kan annars Tysklands granne i öster, Polen, anföras som ett exempel på den våldsamma upp-

görelse, som just nu överallt äger rum mellan diktatur och demokrati. Renegaten Pilsudski har här alla utsikter att segra, icke med legala men med illegala medel. Ett skenval äger rum i november, föregånget av masshåktningar av socialdemokrater och oppositionsmän, ogillandet av oppositionens valsedlar, polisterror o. s. v. Ett nytt land erövrar åt diktaturen, vilket väl icke kan undgå att utöva vissa verkningar på andra länder, där striden står lika hård, främst Finland, vars demokrati dock hittills med aktningvärd styrka värjt sig mot Lappo.

Överallt står socialdemokratien nästan ensam som varnet för demokratin. Det är en kamp mellan klasserna som utkämpas, men en klasskamp, i vilken socialdemokratien drager till sig ständigt ny skara av människor. Typiskt för läget är det tal, varmed förra årets nobelpristagare, Tomas Mann, nyligen framträdde i Berlin. I det nuvarande Tyskland, sade han, kan man ha olika meningar om socialismens läror, men man kan icke föneka att socialdemokratien står som republikens, den lagliga ordningens och demokratiens främsta skydd, som måste få stöd av alla, vilka icke önska att Tyskland och Europa kastas ut i nytt kaos, nytt krig. Samma tanke går igen i de många uttalanden som följt den massflykt till socialdemokratien, vilken i Tyskland skett från det gamla demokratiskt-liberala partiet.

Att sålunda under påverkan av

händelserna de politiska block, vilka stå mot varandra, till sina program och sin inre konsistens undergå starka förändringar, därpå kan man icke misstaga sig. Socialdemokratien blir bärare av samhällsidén, av demokrati och lugn samhällsordning, högerpartierna glida över i fascism och föra snart sagt överallt sin kamp under fascistiska paroller, med öppna maktmissbruk (Italien, Österrike, Polen) eller illegala medel (Tyskland). De enda undantagen äro de tre nordiska länderna, där tecken till fascistiska bildningar dock framträtt (Norge) eller där sympatier för våldsmedel icke kunnat hållas tillbaka (Sverige), samt England, vars sunda demokratiska kultur icke förnekar sig.

Det nämndes nyss att nyckeln till den kritiska situationen är den allmänna avrustningen. Farligare än något annat är den omkring sig gripande desillusionen över den uteblivna avrustningen. Helt nyligen underskrev världens alla civiliserade nationer Kellogg-paktens högtidliga löfte att under inga förhållanden gripa till krig. Men trots detta växa rustningarna. Folken tyngas av allt väldigare rustningsbördor. Förstörelsemedlen hopas i arsenalerna.

Det vore naturligtvis orätt att säga att ingenting sker i avrustnings- (eller rättare nedrustnings-) frågan. En verklig vinst är att såväl Ryssland som U. S. A., bäge utan tvivel påverkade av sitt ekonomiska nödläge, uppgivit sitt mot-

(Forts. å sid. 17.)

min hudcrème

Vid morgontoiletten behandlas hyn med Gahns Faréna-crème, som under dagen skyddar mot väderlekens skadliga inverkan och utgör ett idealiskt underlag för puder.

På kvällen masseras hyn med Gahns Faréna-crème. Hyn får nytt liv och uppkomsten av rynkor och narighet förhindras. Alla orenheter, pormaskar o. d. försvinna.

GAHNS
FARÉNA
HAVRE-CRÈME

HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG. UPSALA.

Nya böcker.

DEN TYSTA GATAN.

Roman av *Gurli Hertzman-Ericson*, har nyligen utkommit på P. A. Nerstedt & Söners förlag. Pris kr. 5: 75.

Det är ett odelat nöje att läsa denna förf. Hon äger förmåga, icke endast att fångsla intresset, utan att komma läsaren att erfara en känsla av att han är gammal bekant med hennes huvudtyper. I få ord kan hon ge en åskådlig situationsbild av människor och ting. Ehuru hon förträdesvis med sin dämpade, diskreta konst målar vardagens liv, dess idyller eller tragik, finnes inströdda moment, där skildrin-

Gurli Hertzman.

Anna Lenah Elgström.

Laura Petri.

Gaby Gyberg.

gen av ett människoöde höjes till stora mått, till gripande visionärt djup.

Lakttagelseförmågan, både intellektuell och psykologiskt på många skilda områden, från naturens skiftande spel till människornas sätt att vara, är i ögonen fallande. Applicerat i sitt naturliga sammanhang skänker just detta så mycket av lärarik skärpa och vakenhet på mottagliga läsare.

I sin nya bok har författarinnan sökt att fånga småstadens förtroliga stämning i motsats till den moderna tidens jäktande oro. Där finns trängsinthet och fördomar, men också möjligheter till de säregna personligheternas växt. Där är en mängd typer vid den långa "Tysta gatan" i denna småstad förf. presenterar. Arbetare, borgare, anstolta adelsfamiljer, intellektuella.

Över det hela drar en frisk fläkt av sund radikalism, som vädrar ut vanefördomar ur trålbundna sinnen. Där framkommer de ungas nyktra illusionslösa inställning och revolt mot gammalt och hävdvunnet.

Där kommer till uttryck både personlig självhävande och samverkans rödvändighet. Arbetarrörelsens kulturfrämjande gärning. Behovet av upplysning över livsförnyelsens mysterium för de unga och f. ö. mycket annat klokt och förnuftigt, som förf. på sitt sympatiskt vinnande språk, utan all sentimentalitet med en humoristiskt käck anstrykning så underhållande låter spela över sidorna i sin nya bok. Den infriar säkert författarinnans vidgade läsekrets förväntningar.

V.

OM KVINNOR.

Noveller av *Anna Lenah Elgström*. Bonniers förlag. Pris kr. 7: 50.

Den mycket produktiva författarinnan har i denna bok samlat ett antal noveller av skiftande värde. Nästan samtliga företrädesvis behandlande kvinnliga livsöden, som ju också titeln redan anger, ur skilda samhällsklasser.

Förf. har ju gjort sig ett välkänt namn som skildrare av kvinnligt psyke och känsloliv inom en mycket graderad skala. Hennes inträngande analyseringsförmåga inom detta område når också i föreliggande novellsamlings bästa skisser synnerligen högt. Detta även sett ur konstnärlig och allmänmänsklig synpunkt.

KROPPAR OCH SJÄLAR.

Av *Laura Petri*. Bonniers förlag. Pris kr. 5: 75.

En samling berättelser från Frälsningsarméns räddningsverksamhet bland "fallna" kvinnor. Förf. har här på ett ordknäppt men likafullt livligt och medryckande sätt givit talande bilder från sin rika erfarenhet på ifrågavarnde område. Med de tjuotals fall hon förtäljer om, har hon givit läsaren ett skiftande men fylligt galleri av gripande bilder och typer från denna undre värld.

Trots det mörka ämnet läser man med alltmer stegrad intresse dessa livsbilder, detta främst därför att författarinnans språk och stil är så smittande frisk och naturlig. Av sentimentalitet finnes ej minsta

De typer huvudintresset samlar sig kring äga oftast något etsande och suggestivt som fångar intresset.

Några av de *svagare* novellerna äro dock löst och suddigt komponerade och sysselsätta sig med allt för små och futtiga människor för att lämna läsaren något bestämt intryck.

Enligt anmälares åsikt har förf. nått högst i berättelsen om: *Karolaksis prästgård*. Där har ramen vidgats och förf. skildrar finska typer i brytningstiden strax före inbördeskriget, som slående målar finsk mentalitet och psyke. Det är bilder man ej glömmer snart.

Ledmotivet i de flesta novellerna visa hur de kvinnor som skildras genom yttre pliktuppfyllelse och oftast även underkastelse blivit otrogna sitt innersta och bästa. Fegt undandragit sig personligt ansvar. Därmed förorsakat disharmoni och olyckliga livsöden, trots all yttre förträfflighet.

Författarinnans produktion präglas ju, i hennes mer betydande arbeten, av stark ingivelseförmåga liksom av djupa sociala rättsinstinkter. Därför blir bakgrunden till de givna människoödena ej sällan socialt och kollektivt betonad. De fattiga och vinddrivna insatta i ett verkande orsakssammanhang, där samhälleliga missförhållandens inverkan spåras.

Man förnimmer ett positivt viljande och en mening under den litterära formgivningen.

Une Femme.

spår, ej heller av utläggningar och kommentarerna äro mycket sparsamma. Fakta, ofta muntert och humoristiskt återgivna, få tala för sig själva. Boken blir därför ingen tråkig lektyr, som man skulle förmodat.

Man får stor respekt och sympati för förf. och för den storslagna verksamhet boken förtäljer om, som bedrivs av uppoffrande kvinnor för att *positivt* hjälpa. Många vittnesbörd lämnas också om att ha lyckats härutinnan, ehuru misslyckandet, nedslående nog, är större.

Med skärpa betonar den vidsynta förf. de förebyggande åtgärdernas betydelse från samhällets sida. Det direkta arbetet på att rädda redan fallna är i det stora hela endast ett sisyfusarbete, då efterfrågan alltjämt finnes och lockar nya adepten i stället.

Det mörkaste är konstaterandet av att nutidens prostituerade äro nästan enbart unga flickor, som redan i konfirmationsåldern, 14—15 år hänge sig åt detta "yrke". Förf. föreslår också mycket berättigt och förnuftigt, "att det vore bättre om konfirmationsundervisningen för prästen utbyttes mot en kurs i socialetik och sexualetik för en utvald lärarinna eller lärare. Vad ynglingen och jungfrun behöver är ej så mycket en förberedelse för Jesu döds äminnefest som en förberedelse för sitt eget liv." Häri måste man livligt instämma.

Bland andra ting som stå på samhällets önskelista nämnes internering av moraliska dårar och sterilisering av mindervärdiga män och kvinnor. Om de senare säger förf.:

VÄLDETS TRIUMF.

Under denna rubrik har Gaby Gyberg åter givit ut en gripande bok mot kriget. Det är en novellsamling med bilder från tiden under och strax efter detta. Att förf. har en mycket allvarlig mening med sitt skriftställarskap, blev man fullt på det klara med redan i hennes debutbok "Den stora darskapen". Det är ett predikande mot alla känslor som föra fram nationerna till krig mot varandra.

Det är konsekvenserna av hatet, chauvinism, vanetänkandet och de inpiskade plikt-buden om vad fosterlandet kräver när militarismen blivit övergödd och fordrar utlopp, som avspeglar sig i de olika novellerna. Det är inga scener från fronterna, utan lidandet bakom. Det tysta lidandet som ovisheten skapar, som upptäckten att folken blivit bedragna, att det icke alls varit för rätten och sanningen som de få ljuta sitt blod, att de ord föräldrarna slungat ut mot sina söner, då dessa nekat erkänna fosterlandets rätt, att kasta ut dem i krigets barbari, visat sig endast vara feighet. Det är kvinnornas heroiska kamp mot nöd och svält som skildras. Det är invalidernas oerhörda såväl kroppsliga som själsliga lidanden. Sjuksystrarnas gärning får man även inblick uti och vad de veckligen få uppleva, medan hjärtat lever hos dem och sinnet ännu är mottagligt för lidandet.

Att ge sig in på ett bedömande av bokens stilistiska värde förefaller nästan meningslöst. När ett arbete griper ända in i hjärterötterna och fångar en helt beror detta icke endast på vad som skrives om, utan även hur det skrives. Det är icke de avskräckande exemplen som skola skapa avskyn för kriget menar säkerligen författarinnan, ty det blir en alldeles för ytlig inställning till hela detta gigantiska problem, utan det är samvetet som måste växa och taga alla goda krafter i sin tjänst mot kriget. Boken kostar endast kr. 1: 50. S.

att de äro ej mödrar och kunna aldrig bli det, de äro blott barnafödningsmaskiner, och så långt ha vi ej kommit i operonlig kultur att vi kunna låta oss nöja med maskinbarn. Hon fortsätter: Steriliserings nödvändighet börjar att bli mer och mer i ögonen fallande, men inte duger det att fråga de stackars objekten själva om de tillåta proceduren.

Om en särskild kategori av män har förf. graverande ting att förtälja. Ett fall där aderton minderåriga flickor i domsalen vittnade om en man som förfört samtliga under maskerad välgörenhetsskyld på ett raffinerat sätt, belyser tillräckligt tydligt hur otroligt grymt dylika lymlar kunna handla. Slutomdömet om boken måste bli, att den är ett gripande vittnesbörd om djupa och mörka skuggsidor under polerad yta uti vårt nuvarande så beprisade samhälle. V.

En spirituell Amerika-bok.

En av Tysklands främsta journalister, Egon Erwin Kisch, besökte för sin tidnings räkning i fjol Amerika. Sina intryck samlade han i en bok som nu överflyttats till svenska under titeln *Paradiset Amerika*, utgiven på Tidens förlag.

Den är bland det kvickaste, som skrivits om dollarlandet och yankekulturen. I *Paradiset Amerika* uppträder författaren under namnet "doktor Becker" och upplever den stora republiken på allehanda breddgrader och i olika avseenden.

Boken ironiserar över amerikanismen. Ärligheten söker Kisch förgäves, medan han i stället finner fet reklam, tuggummi och en handskakande president med fru i vax.

Paradiset Amerika är underhållande satir, utmärkt översatt av Ture Nerman. Pris kr. 5: —.

Sista utvägen.

Av den kände engelske detektivförfattaren Dornford Yates. Tidens förlag. Pris kr. 3: 75.

Ett verkligt originellt uppslag behandlat med stor uppfinningsrikedom.

Boken är spännande och välskriven.

Aldrig mera krig.

En broschyr utgiven av Samorganisationsnens förlag, Stockholm, sammanställd av fru *Maja Björkman*, med material från olika källor.

Samtliga bilder, visande krigets ohygglighet, äro, liksom en del text, tagna ur Fackföreningsinternationalens illustrations skrift mot kriget. Olika representativa personligheters belysning av krigsmentaliteten och en del statistiskt material äro samlade i den å tjockt glättat papper tryckta broschyren vars pris är kr. 1: 50.

Nationernas förbunds organisation och verksamhet.

Utgiven av Svenska föreningen för Nationernas förbund. Pris kr. 2: —.

En fullt autentisk redogörelse för förbundets organisation, verksamhet och allmänna strävanden.

Arbetarekalendern 1931.

Federativs förlag. Pris kr. 2: 50.

Dess nu föreliggande tolfte årgång rymmer ett omväxlande och intressant innehåll. Särskilt för den publik den företrädesvis avser att nå — arbetareklassen — finnes värdefulla artiklar och upplysningar, såsom t. ex. över gällande lagar och förordningar, som avse just de förhållanden arbetarna ofta komma i kontakt med och behöva veta.

Vill Ni lyckas med hembakningen — använd endast

RUMFORD

Världsmärket sedan 1857.

Kostar ej mer än andra.

Efterfråga Rumford Receptbok gratis hos Er handlande.

Två aktuella böcker om ungdomens fostran.

Hans Zulliger: GÖR O.S.S. FRIA. Tidens förlag. Pris kr. 4: 25.

Alfhild Tamm: ETT SEXUALPROBLEM. Tidens förlag. Pris kr. 2: 25.

Vi återkomma till dessa båda böcker i nästa nummer.

Värdefullt studieämne.

I programmet för nästa års specialkurser i Brunnsvik har A. B. F. tagit upp ett ämne, som är av synnerligen stor betydelse, ett ämne som också borde kunna intressera våra många kvinnliga cirklar. Det är rektor Yngve Hugo, som blir ledare för denna kurs och den kommer att avhandla Hälsolärens biologiska grunder. I kursen kommer att behandlas den personliga hälsovårdens principer, bakterierna och de smittosamma sjukdomarna (framför allt tuberkulosfrågan), ärftliga sjukdomar, steriliseringsfrågan och andra rashygieniska problem.

För ämnet intresserade torde vända sig till A. B. F:s centralbyrå för att därifrån erhålla närmare uppgifter om villkoren för deltagande i den intressanta kursen.

Se till att Morgonbris finnes till försäljning å alla möten och fester å Eder ort.

Florenz — renässansstaden.

Av Kerstin Hamilton.

Lik en utsökt ädelsten ligger Firenze — la bella — i Arnodalen, infattad och bekransad av mjuka kullar och höjder. Arnos glittrande silverband flyter tvärs igenom staden, och som en skimrande slöja omsveper Italiens gylene, levande luft allt och alla. Himlen är en liksom närmare i Italien än här i Norden. Här är luften naken och tom, men där är den livfull och förmedlande, och när den som en smekning berör allt och alla, kvarstår en färgton, som förvandlar de skarpaste konturer till mjukt avrundade konstföremål. Men är Florenz, timliga luft verklig som ett överkligt andeväsen, är dess andliga ett jubel om renässansens livsbejakande och stolta skapelsetid.

Det är en augusti, så glödande het att dess värmegrad aldrig skådats i vårt nordliga land ens under vår s. k. högsommartid. Gatstenarna fullkomligt bränna under fötterna, och hela staden tycks utdunsta heta ångor. Gatorna äro skäligen tomma mitt på dagen — värmen har drivit infödingarna inom lås och bom — och endast vi, stolta vikingars ättlingar, trotsa hettan och irra på turisters vanliga glupska sätt omkring och jaga sevärdheter. I sanningens namn måste jag dock tillstå, att hade inte värmen varit så överväldigande, tror jag aldrig så många museer och kyrkor hedrats med våra besök. Visserligen vill man se allt sevärt, men sevärdhetsledan inställer sig tämligen snart. Man föredrar att planlöst driva omkring på gatorna framför att gå dit plikten i form av Baedeker kallar, men gradantalet på termometern gjorde en dygd av nödvändigheten.

Över Ponte Vecchio, där kommersen är i full gång i de små butikerna, där Florenz' berömda guldsmedskonst finner köpare, dra vi ut på upptäcksfärd. Som vi göra bekantskap med Florenz innan Mussolinis järnhand förvandlat Italiens lyckliga "laissez-aller system" till systematisk ordning med ty åtföljande arbetsförpliktelser, florerar alltjämt tiggeriet såsom fullt legalt yrke. Jag kan inte hjälpa, att jag finner detta yrke ganska sympatiskt — i Italien — och det är verkligen ett yrke, ty att förmå sin nästa att lossa

på pungen utan annan vinst än en välsignelse, som eventuellt förskaffar henne belöning i en annan värld, det är ett arbete. Nu ligga en rad brunbrända tiggare lättjefullt utsträckta utanför Palazzo Vecchio. De röra inte en fena, men med regelbundna avbrott vråla de i tur och ordning ut en bönelitania för att väcka de förbipasserandes uppmärksamhet.

Mercurius.

samhet. I detta kultiverade Florenz och överhuvud taget i hela Italien, där enligt sägnen varenda människa lär vara född med sångröst, förbluffas man över de exceptionellt fula talorganen, hårda, gnisslande och renons på varje musikaliskt välljud. Men de höras, och det är måhända det viktigaste, när man skall titta sig till sitt dagliga bröd, som man sannerligen förtjänar i sitt anletes svett, om ock utan större möda. — När solen blir för brännande drar sig hela sällskapet upp till Loggia dei Lanzi — "Den skönaste portik i världen" — och där lägga de sig mellan marmorgrupperna. I Italien är konsten folkets, minnesmärkena äro deras tillhörighet. De stå ej blott till lyst utan fullgöra en funktionalistisk gärning såsom sitt- och liggplatser åt de trötta, och ingen obarmhärtig ordningsvakt motar bort tiggarna, när de lägga sig bland

marmorgruppernas skyddande hägn för att söka vila och svalka. Jag skulle vilja se något liknande få förekomma här. I vårt ordnade land heter det: se men inte röra, och jag undrar om någon, även den allra punktligaste skattebetalare, har den allra minsta lilla känsla av att staden med dess prydnader är hans, annat än för ögonfågnadens skull. Jag tror det inte...

Praktfull och mäktig, smyckad med alla de utsökta detaljer, som känneteckna verk från renässansens dagar, ligger Domen bländande ljus i det starka solskenet. Men liksom de flesta stora kyrkor i Italien ger den ingen stämning, ingen andakt, och vetskapen om att man befinner sig i ett Gud helgat tempel förjagas snabbt av den ändå starkare känslan att man gästar en synnerligen rik kyrkomakts praktbyggnad. I de stora domerna påminnes man ej om den Gud, som är kärleken, utan man får en kraftig erinran om guden, som är en stark hämnare, representerad av en kall och världslig påvemakt. Vill man finna det katolska fromhetslivet, skall man leta sig fram till de små templer, som ej försetts med stjärna i Baedeker. Där möter man folket, det fromma, rörande folket i tillbedjan för sin Guds Moder — Madonnan — men där känner man sig själv såsom inkräktare och skäms över att stå kallt observerande, under det de troendes hängivna böner stiga mot höjden. I domerna skäms man ej, där stör man inte, ty där finns ingenting att störa...

Från Domen hamna vi i "il Battistero", där det just förrättas barndop "en masse". Trots livlig beundran för såväl barnen som än mer för deras ståtliga, präktigt utstyrda gudmödrar, lider dock ceremonien av en viss enformighet, och när den 8:de ungen räddats till saligheten genom dess allena saliggörande kyrkas ritualer, går jag åter ut i solen och sätter mig på kyrktrappan och faller i någon slags koncentrerad skönhets-trance. Tillvaron är mättad av konstens skönhet, och ehuru den ej griper mig som naturen, fyller den mig dock med en onad lyckokänsla och en intensiv känsla av liv. Ett levande och ändå dött liv, skapat av inspirerade andar, som nu äro bor-

ta, ehuru verket står kvar. Detta känns på något sätt ofattbart och grymt, såsom en materians seger över anden. Men, när solen belyser Ghibertis dörreliefer, dessa fulländade mästerverk, utvisande varje liten läcker detalj, går den oförklarliga känslan av vemod bort. Den efter fullkomlighet strävande anden måste söka sig en annan utvecklingsform, när jorden givit vad den haft att ge, och endast det i sig självt färdiga och fullkomliga kan stå kvar...

På Piazzan är det livligt. Drottninglika, barhuvade kvinnor glida fram med konungslig värdighet, och i gathörnen stå klungor av ivriga män, rökande och gestikulerande. Ehuru ganska småväxta äro de beundransvärt väl modellerade. Försyningen måtte haft mera gott om tid, när den skapade sydlänningen än när den började arbetet på nordbon. Eller också hade den hunnit bli trött, när den äntligen hann hit upp. Våra nordiska drag verka så litet utförda i jämförelse med sydlänningens, grövre, i betydelsen icke färdiga och onyancerade. Förresten finner jag italienarna misskända och förtalade. Inte ha vi t. ex. funnit att vänlighet i Italien måste betalas med klingande valuta, men däremot att ett vänligt småleende gör god effekt. Detta folk, som alltid beskyllts för att vara utan djupa känslor och hjärtan, det lägger i dagen och visar i praktisk handling en enastående kärlek till barn, som dock tyder på att ett hjärta döljer sig innanför bröstet. Men om nu denna soliga, glada vänlighet de utstråla endast skulle ligga på ytan, så vad så! De allra flesta människor lär man endast känna på ytan, och då är det givetvis behagligare att möta en vänlig och sympatisk yta än en butter och tvär. Vi nordbor, med våra beprisade djupa känslor, måtte ha våra hjärtan mycket väl dolda, ty de nå sällan fram, utom i undantagsfall. Jag föredrar det lättåtkomliga hjärtat, som visar sig, framför det så väl gömda, att det aldrig kommer upp...

Nu vinkar mannen, som säljer vattenmelon, och visar inbjudande på de läckra, saftiga frukterna, som ligga uppradade på hans smutsiga disk. Han har länge med oro betraktat oss, dårar, som sitta så länge mitt i det brännande solskenet. Och som törsten börjar bli olidlig efterkomma vi hans vink och förse oss med var sitt jättestycke av den nästan rinnande frukten, som man får suga i sig på ett allt utom estetiskt sätt. Men den släcker törsten och det är

Florenz nationalmuseum.

huvudsaken. Caféernas mystiska drinkar lida tyvärr av den egenskapen att mera reta än släcka den synbarligen utsläckliga törst, man lider av. Vad italienarna förresten äro för ett förnöjsamt folk! Timme efter timme sitta de och njuta endast en liten kopp kaffe och se ut att ha lika roligt för det. Men deras oändliga förkärlek för café- och gatuliv väcker en stilla undran, hur de italienska hemmen egentligen äro beskaffade. Mycket trevliga kunna de näppeligen vara, ty, förutom under dagens hetaste timmar och efter midnatt, förefaller hela befolkningen att vistas på gatorna. Runt hela piazzan ligger gatucafé vid gatucafé och om kvällarna, när det spelas på torget, blir varenda plats besatt. Sorlet är obeskrivligt och gesterna äro minst lika expressiva som talet. Men i samma stund dirigenten fångat sin orkesters uppmärksamhet och de första tonerna klinga ut i natten, råder dödens tystnad bland publiken. Inte ett ord, knappast en rörelse undslipper någon. T. o. m. de medhavda dibarnen lägga i dagen en förvånande kärlek för musiken, åtminstone tar jag för givet, att deras absoluta tystnad under pågående musiknummer har kärleken till den skönaste av konster såsom grund. Det är ganska underbart att skåda denna dödsstilla människomassa, helt uppgående i tonstycket och andaktsfullt försjunken i och njutande av tonernas språk. Men, när de sista tonerna dött bort och de brakande applåderna tystnat, vidtar på nytt och med fördubblad intensitet pladdret och fortgår utan uppehåll tills nästa stycke exekveras...

Genom smala gator och mystiska gränder försöka vi med tillhjälp av en karta och medfödd intuition leta oss fram till den lilla kyrkan Or San Michele. Vi finna den ej i första

taget — vår italienska är tyvärr icke sådan, att vi alltid göra oss förstådda. Men när vi äntligen finna den, är det ingen som ångrar den möda det kostat. Trots att Or San Michele är stjärnförsedd av Baedeker, finner man i detta gotiska mästerverk allt det man drömt om att finna i katolicismens modersland. Det råder skymning i detta tempel, som fånglar med sin stränga mystik, sin upphöjda och allvarliga andakt. "En religion skall vara gudomlig, sträng och glad", säger Ehrensvärd på något ställe, och i Or San Michele tyecker jag mig finna dessa trenne attributs yttre manifestation plus en fjärde egenskap, nämligen ro. Ack, vad Italiens ständigt öppna kyrkor äro för en välsignande rekreation! En tom protestantisk kyrka är något av det tommaste man bara kan tänka sig, men en tom katolsk kyrka är befolkad, om inte med liv, så med stämning, andakt och mystik, som lägga sig som balsam på en trött och jagad nutidsmänniskas själ. Men — det är farligt att drömma länge i en sådan miljö.

Vad finner man inte allt i Florenz — konst, skönhet och historia! De möta en vid varje steg man tar. Det är hela den italienska renässansen, som träder emot en i denna, den utsöktaste av städer. Man behöver inte söka, inte begränsa sig till museernas samlingar, ty allt är konst. Och en ädlare, mera fulländad konst än den man finner i Florenz, tror jag inte någon annan stad äger i så koncentrerad grad.

Som utrymmet för denna lilla uppsats är begränsat, och jag njuter konsten med den olärdes ögon, får detta vara detta, d. v. s. jag ger mig inte in på fackmannens gebit. Men när jag nu sitter och ser tillbaka på denna underbara drömtid och blun-

(Forts. å sid. 11.)

Valresultatet.

När detta läses är utgången av höstens olika val; landstingsmannavalen, stadsfullmäktige- och municipalvalen etc. för länge sedan kända genom dagspressen.

Röstsiffrorna visa att vid valet deltog omkring 56 procent av de röstberättigade. Således föga mer än hälften. Vid förra landstingsvalet deltog endast 48.8 procent.

Antalet röstande utgjorde 1,449,936. De borgerliga erhöilo nära 824,000 och deras procentuella ökning blev cirka 17 procent. Under beteckningen arbetarepartiet röstade något över 608,000. Ökningen var omkring 22 procent.

Bondeförbundet hade största procentuella ökningen, omkring 31 procent. Socialdemokraternas ökning utgjorde omkring 25 procent.

Av de 1,132 valda landstingsmännen erhöilo högern 329, ökning 3; bondeförbundet 186, ökning 22; liberalerna 14, minskning 6; frisinnade 125, minskning 36; socialdemokraterna 469, ökning 28; Kilbomskommunisterna 3, minskning 11; Sillénkommunisterna 6.

Med odelad tillfredsställelse kunna vi konstatera, att våra samfällda insatser för vårt partis frammarsch kröntes med segerrikt resultat.

Ehuru den borgerliga representationen, särskilt den mera högerinställda, ännu är proportionellt vida större än vår, i förhållande till befolkningsskiktens ekonomiska struktur, så visar ändock tendensen åt vilket håll vinden blåser. Underligt skulle det också annars vara, om flertalet av befolkningen, som själv i detta fall har makten i dess egna händer meddelst röstsedeln, skulle låta sig helt regeras av reaktionära tullivrare och oklara dunkelmän.

Särskilt tillfredsställande är kommunisternas tillbakagång. Deras skadegärning har hjälpt högern tillräckligt länge.

Våra klubbkamrater ha utfört ett energiskt arbete över hela landet och sålunda verksamt bidragit till den goda utgången.

Hur många kvinnor som blivit valda i de olika representativa institutionerna äga vi ej kännedom om. Antalet torde vara synnerligen blygsamt.

Vi vilja emellertid uttrycka vårt tack till förbundskamraterna för det intresserade och energiska arbete de utfört under valrörelsen.

Kata Dalströms liv, öden och äventyr.

Ett nytt intressant häftesarbete från Tidens förlag.

Bland alla arbetarrörelsens gestalter har folkfantasin livligast kretsat kring Kata Dalström. Hon har något av legend och saga kring sitt namn. Berättelserna om hennes härjartåg, duster och äventyr leva alltjämt på folkets läppar. Hon var på en gång något av en Jeanne d'Arc och av en Lotta Svärd. Folket tycker om hjältar och hjältinnor. Kata var under sin levnad mäktig populär över hela landet och alltjämt har hennes rykte en romantisk nimbus.

Att hennes liv och verk bli föremål för en samlad krönika är därför inte något att förvåna sig över, tvärtom, man har länge väntat på den. Nu kommer den. Initiativet togs på sin tid av den kommitté ur arbetarrörelsens olika grenar som tillsattes efter hennes död med uppdrag att hufvudsakligen borta gå de amasonens stormfyllda liv och märkliga gärning. Det är Tidens förlag som fört tanken till förverkligande. Och det är Fredrik Ström som för det svenska folket berättat historien om folkungaättlingen, dottern till en av våra största bergslagsherrar, som blev en kämpa för proletariatet.

Verket som är rikt illustrerat kommer ut i tjugu 32-sidiga häften.

Ett kvinnornas opinionsmöte!

Den 31 oktober var hela Konsert- huset i Stockholm fyllt av kvinnor, som uttryckte sitt missnöje med 1928 års lönekommittés betänkande ifråga om dess förslag till löner och befordringsmöjligheter för kvinnliga befattningshavare.

Kommittén har avgivit två betänkanden och därmed fullgjort uppdraget att utreda dyrtidstilläggens avveckling och revidera nu gällande avlöningsreglemente samt att avgiva förslag till löne reglering för lärarekärnorna.

Som vi veta är det inte endast kvinnorna som anse sig orättvist behandlade, utan även stora grupper befattningshavare i de lägre lönegraderna.

Kvinnornas opinion gäller dock kommitténs principiella inställning och tolkning av behörighetslagen ifråga om lika lön för lika arbete

In absurdum.

Då man tar del av den statistiska bearbetningen över de tyska riksdagsvalen kommer osökt rubrikens uttryck över läpparna. För att erfara hur män och kvinnor var för sig röstade har som vanligt gjorts en hel del stickprov. Man har gjort en teknisk särskiljning av rösterna i ett antal av de större städerna i olika trakter av riket.

Som vanligt har det visat sig, att i katolska bygder äger reaktionen största greppet om folket, främst genom kvinnornas bundenhet under prästernas inflytande.

Men vad som vid detta val utgör det sorgligaste kapitlet är att kvinnorna uppgingo till mellan 40—55 procent av den meningsriktning som stödde krigshetsaren Hitlers parti, d. v. s. de vettvillingar som kalla sig nationalsocialister. Detta trots att partiet har på sitt program bl. a. även avskaffandet av kvinnorösträtten och återställandet av kvinnans ställning som tjänarinna" (?)!

Kommentarer till dylikt röstande av kvinnor, som upplevat världskriget, skulle endast försvaga den känsla normalt folk måste få inför dylikt handlingssätt.

I övrigt torde i detta sammanhang böra nämnas, att kvinnorna till 78.8 procent av de röstberättigade deltog i valet, under det männens motsvarande antal var 83.8 procent.

Den nya riksdagen räknar 40 kvinnliga ledamöter, varav 17 tillhöra socialdemokratiska partiet.

och om kvinnors och mäns befordran till befattningarna. Kommittén utgår ifrån att "teoretiskt kunna män även inneha de lägre befattningarna och kvinnorna de högre, men i praktiken räknar man med som regel, att de förra skola innehavas av kvinnor, de senare av män".

Talare vid mötet voro första kammarledamoten Kerstin Hesselgren, rektor Anna Sörensen, d:r Lydia Wahlström, lektor Ernst Wigforss och advokat Georg Stjernstedt.

Följande resolution antogs enhälligt:

Kvinnor från skilda arbetsområden och tillhörande olika kärorganisationer, samlade till möte i Stockholm den 31 oktober 1930 med anledning av 1928 års lönekommittés betänkande, ha enats om följande uttalande:

Med erkännande av de förbättringar i

Eugéne Jansson: *Demonstrationståg.* (Folkets Hus, Stockholm.)

de kvinnliga statstjänarnas ställning, som kommittéförslaget i vissa avseenden innebär, vill mötet uttala en bestämd protest mot kommitténs tolkning av behörighetslagen och av 1925 års riksdagsbeslut angående kvinnliga befattningshavares löner.

Mötet kräver, att den genom 1909 och 1921 års grundlagsändringar och behörighetslagen kvinnorna tillerkända rätten att fritt och på samma villkor som männen tävla om statens befattningar utan inskränkningar tillämpas samt att rättelse vinnes ifråga om de uppenbara orättvisor, vilka vid 1925 års löneroglering drabbade de kvinnliga tjänstemännen vid inplaceringen i den för män och kvinnor gemensamma löneplanen.

Mötet protesterar mot den olikhet i lönehänsende mellan män och kvinnor, som kännetecknar kommitténs förslag till löneroglering för befattningshavare vid undervisningsväsendet, och kräver, att den principiella likställigheten mellan man och kvinna i statstjänst, som lagen föreskriver, måtte genomföras även beträffande lönerna inom undervisningsväsendet.

Det nya Turkiet i valtider.

Ett av turkiske inrikesministern utsänt cirkulär uppmanade guvernörerna i de skilda provinserna att vid de nyligen för rättade stadsfullmäktigevalen framhålla nödvändigheten av att kvinnor invaldes i vederbörande stadsrepresentationer.

Så långt har man kommit i — Turkiet!

Tidens Kalender 10 år.

Väderleksalmanack som jubileumsgåva.

Den välkända Tidens Kalender har nu utkommit med sin tionde årgång och redaktionen för den så högt skattade uppslagsboken har jubileet till ära tydligen bemödat sig om att åt denna åtgång ge ett innehåll som överglänser tidigare årgångars i såväl mångsidighet som värde.

När så varje kalenderköpare i år som ett extra tillskott gratis erhåller en av överdirektören vid Statens Meteorologiska anstalt, Axel Wallén, utarbetad Väderleksalmanack, tro vi att ingen skall underlåta att i år skaffa sig Tidens Kalender.

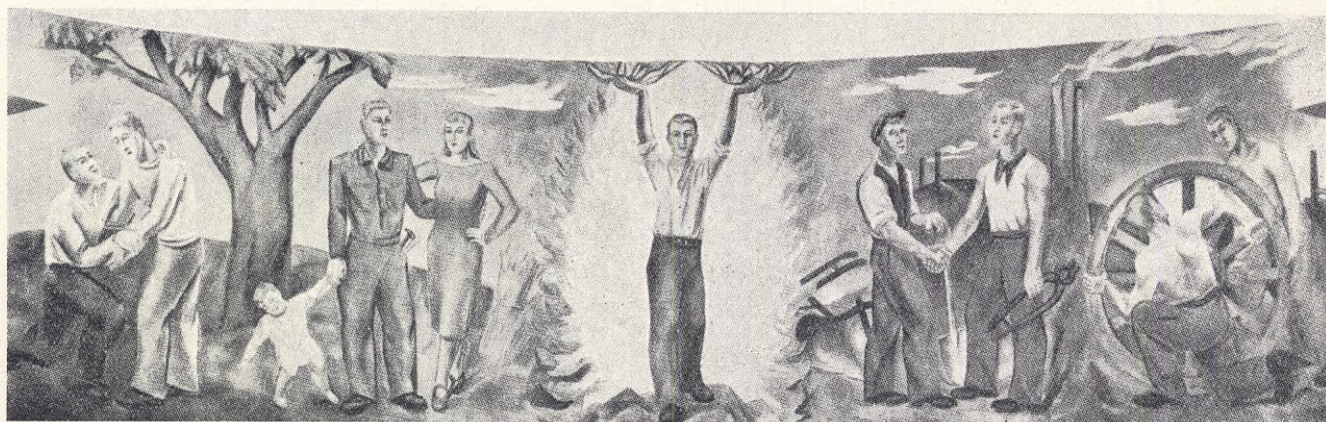
Priset är som vanligt endast kr. 2:50 inb. i vackert klotband.

Att uppräknat allt värdefullt den innehåller skulle inkräkta för mycket på utrymmet. Den är en utmärkt kunskapskälla. Särskilt för alla socialt och politiskt intresserade och verksamma har den alltmer blivit en omistlig daglig uppslagsbok, som lämnar besked om mångahanda ting, som annars tarva mycken tid att ta reda på.

Florenz —

(Forts. fr. sid. 9.)

dar för regnet och den dystra gråväderstenen i nuet, är det två bilder, som framträda starkast för mitt minne. Det ena är Firenze, sett från den gamla förtjusande etruskerstaden, Fiesole, som är belägen på en av de många kullarna. Från denna höjd har man en storslagen utsikt över Arnos rika dal med sina fruktbarande vingårdar och de vackra olivplanteringarna, som skifta i den vilsammaste av alla gröna färger. Och mitt i dalen ligger dess dyrbaraste skatt, Florenz, med en bakgrund av blånande kullar. Eftermiddagens trolska färger förbytas i solnedgångens flammande prakt, men innan vi hunnit tröttna på utsikten har mörkret hastigt och oförberett efterträtt dagen, och som genom ett trollslag upplyses staden och ligger för våra blickar som ett strålände, levande juvelsmycke. Dröjande och motvilligt återvända vi ner till livet, som är i full gång på gator och torg, och jag går att förrätta min dagliga andakt. Ja, jag tror nästan det är med tillbedjan jag vid Loggia dei Lanzi valv skådar stjärnhimlen där ovan och de glittrande ljusreflexerna från Arno där nedan...

Otte Sköld: *Till arbetets lov.* (Landsorganisationens plenisal.)

Mera skönhet — rikare liv.

”Den ena människan ser att där står ett hus, där en trädunge och och där ligger en oslagen äng.

Den andra människan ser också hur täckt huset ligger inbäddat i det gröna, hur vackert solljuset

glimmar på trädens lövverk, hur mångskiftande ängsblommornas färger blandas med varandra.”

Detta citat av den outtröttliga skönhetsförkunnaren Ellen Key, visar med några få ord, hur olika vi människor uppfatta och iaktta det som omger oss.

Hos de flesta av oss ligger väl på djupet, om än omedvetet, en längtan efter skönare livsförhållanden, efter mera harmoni. Att göra den känslan medveten är en av kulturens största uppgifter. Saknas den känslan blir livet torvtigt och armt, även mitt i dess materiella överflöd.

Det är ju så, att först när vi längta efter en sak riktigt och älska den, först då blir den oss dyrbar. Först då kunna vi i verklig mening äga den. Detta gäller om allt: konst, natur, människor.

Häri ligger till stor del förklaringen, varför somliga människor äga större förmåga än vi andra att känna verklig skönhetsglädje över så mycket som går oss andra förbi. (Jämför med citatet här ovan.)

Få vi våra sinnen en gång öppnade för den rikedom av skönhetstinyck, som även t. o. m. i grå vardaglighet kan framglimta, så ha vi därmed förvisso förvärvat en aldrig sinande källa till berikande av vardagens liv.*

Verkliga konstnärer äga förmågan att öppna nya vidder för oss. Att liksom lyfta vardagens syner upp på ett högre plan. Det må röra sig

* Till intresserades tjänst för närmare belysande av just detta spörsmål hänvisas till slutkapitlet ”Vardagsskönhet” uti Ellen Keys lilla Verdandskrift: *Skönhet för alla*, som fås i varje bokhandel och som torde vara den yppersta, populära folkskrift vi äga uti detta ämne.

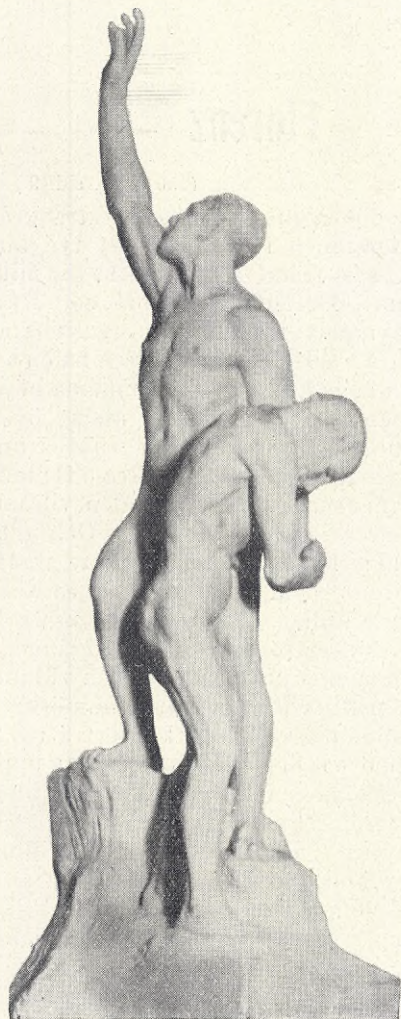
om de mest skiftande företeelser av verk eller bilder de besjälade återge eller skapa.

Det må vara en språkets mästare, som i diktens form återger en visionär syn. En musikers tonskapelse, som skänker lyssnaren utsägbara förnimmelser. En arkitekt, som i byggnadsverkets struktur lyckats ge skönhetsmättad kraft och resning. En skulptör, som i modellens linjespel fångat levande rytm. En målare, som försöker fästa på duken den subjektiva bild hans öga fångat. Eller det kan vara den praktiske yrkesmannen eller hemslöjdskvinnan långt borta i sin avlägsna stuga, som förlämnar ädel form åt dagens bruksartikel.

Börja vi få mera förståelse för allt detta eller låt hellre säga, en del därav, börja vi sedan säkert också att njuta och älska, att längta efter det sköna på ett helt annat personligt sätt än förr. Vi ha blivit medvetna om dess behov, men också om den källa till vederkvickelse och förnyelse som blir tillgänglig, ej endast ur skapande konst, utan framför allt från naturens egna outtömliga djup.

Ehuru det naturligtvis ej kan frångås, att för den större eller mindre delaktigheten i allt detta spelar vistelse och verksamhet en icke oväsentlig roll.

Vi må emellertid minnas, att hur svårt det ibland än kan tyckas vara, särskilt för många av de fattigare hemmens kvinnor, att nå den nivå där det sköna kan njutas, livet dock är fullt med förebildliga exempel från de mest fattiga människor, i de mest torftiga yttre förhållanden, vilka ändå kunnat leva ett rikt liv

Två generationer.
(A. B. F:s Studiehjem, Sthlm. Gåva av Tidens bokförlag.)

Georg Pauli: *Legend*. (Folkets Hus, Stockholm.)

i här antydd bemärkelse. Oavsett de många av denna kategori människor, som t. o. m. ha blivit verkliga levnadskonstnärer. Ett moraliskt område vi här ej kunna gå in på.

Oavsett våra olika uppfattningar om vad som är "vackert" eller harmoniskt i konst eller natur — men låt oss hellre benämna det med skönheten, ty densamma rymmer djupare och helt andra moment, även tragiska, än vad vi ytligt nämna "vackert" — förstå vi dock att det är en stor lycka att personligt och levande kunna medvetet njuta härav. Denna förmåga höjer livets värde på många områden — ty all äkta njutning har förmågan att återverka, som Goethe uttrycker det, i annat sammanhang.

Att odla vårt sinne för uppfattande av intryck från det sköna värld blir således en betydelsefull uppgift för oss. Den uppgiften bör växa till ett allmänt behov.

*

Tankar av denna art ha helt visst även besjälats de initiativtagare, både konstnärer och de för administrationen ansvariga, som samverkat för att arbetarrörelsens borgar och samlings-salar uti huvudstaden skulle kunna delvis förses med alster av flera utav våra yppersta konstnärer, målare och skulptörer.

Redan vid Folkets hus tillblivelse i Stockholm under seklets första år, var det åtskilliga av Konstnär-för-

bundets ledande män som i personlig gärning visade sin tro och tillit på arbetarnas vaknande intresse, och längtan, icke enbart efter bättre materiella betingelser, utan också efter bildning och skönhet. Detta genom att bidra med sina verk för pryddandet av folkets egna salar. Verk oftast givande en symbolisk tolkning av folkets kamp för större rätt och människovärde.

I detta sammanförde erinras om att många av den tidens främsta inom konstens värld stodo arbetarrörelsen nära och voro varmt förstående för dess berättigade krav.

I förbigående må beklagas, att till följd av missgynnade ljusförhållanden, många av de konstskatter Folkets hus i Stockholm hyser ej alls komma till sin rätt.

Sedermere har traditionen om god konst i arbetarrörelsens hus uti huvudstaden vunnit hävd. Uti Landsorganisationens hus och i A. B. F:s nya lokaler ha många konstverk placerats. En del av de uti Landsorganisationens hus ha direkt utförts för detta och skildra faser ur arbetets värld.

Några få reproduktioner bland här nämnda verk från de olika husen återges i detta nummer av Morgonbris, visande skilda prov på dess art av olika konstnärer.

Detta, att folkets egna samlingslokaler inrymmer äkta konst — även skildrande dess eget liv — har säkert stor betydelse i uppodlandet av bättre smak.

Ju mer vi lära oss uppskatta och njuta av verklig konst, ju bättre bli vi varse, att det som starkast verkar på oss som åskådare av densamma, ej är den skicklighet som röjes i verkets tillblivelse ehuru även den må uppskattas — en rimsmidare kan ej nämnas skald — utan den inre upplevelse konstnären skänker i verket och som gör det till liv i motsats mot det endast naturtroget eller fotografiskt återgivna.

Meunier: *Hamnarbetaren*. (Folkets Hus, Stockholm.)

Place de l'Etoile och Triumfbågen med den okände soldatens grav.

Kafébild på trottoaren — kafé Le Dôme i Montparnasse.

Glimtar från Paris.

Arbete och dagdriveri, idyll och misär i en kosmopolitisk stad.

Av Karin Forsberg.

Det är en solig höstmorgon i Quartier Latin, den internationella ungdomens kvarter i Paris. Gatorna se nymornade ut med affärernas olikartade lager utställda på trottoarerna. De små tidningsgummorna, som stått vid samma hörn på boulevarden dag efter dag i tjugo å trettio år och sett människofloden vältra förbi sig, ropa ut morgontidningarna med gälla och något hesa röster. Studenterna med rockarna vårdslöst kastade över axlarna, barhuvade, skocka sig vid boklådorna, titta och bläddra, läsa en bit här och var. Det är kö kring bardisken på vartenda kafé och trängsel kring tidningskioskerna, som innehålla nyheter på åtminstone femton språk. Små asiater med pigga fågelögon resonera med varann nätt och stillsamt, utan gester, om dagshändelserna i hemlandet, mulatter och negrer skratta uppsluppet så tandraderna lysa bländvita.

På en tvärgata springer en liten barhuvad pojke i svart satängförkläde. Han har skickats ut av chère maman att köpa frukostbröd och släpar på två långa vete-limpor, alldeles bara. Men han har så svårt att reda sig med sin lille hund, som han tar i nackskinet gång på gång och sen resolut slänger under armen. Bröden, under

Liksom dessa korta antydningar om konstens och skönhets uttömliga flöden att göra livet rikare för oss började med ett citat av Ellen Key, vilja vi även sluta desamma med några sammanfattande ord av henne med följande önskan:

Må vi ge mera av skönhets prägel över tillvaron, Skönhets makt i ord, i ton, i bild. A. V.

ena, hunden under andra armen, så försvinner han in i ett hus. I detsamma genljuder gatan av en kraftig röst: *Marchand d'habits!* Det ger eko mellan husväggarna, ett fönster öppnas — Hola! Man vill bli av med en gammal kostym i dag. Mannen med kärran stannar och gör upp affären med mycket prat och prutande, som slutar med en ridderlig gest — nå, låt gå!

Vid nedgången till Métro (underjordiska järnvägen) står ett gammalt par, enkla och torftigt klädda människor, och tar avsked med varma kyssar och ett långt handslag. Rörande ömt och obesvärat.

Kvinnorna gå till torget, arbetarhustrun och hembiträdet med vaxduksväskan i handen. Den förra svartklädd barhuvad, i tofflor, stadig och säker, inbegripen i livlig konversation med sitt sällskap. Stickningen har hon för en gångs skull lämnat hemma, den följer henne annars vart hon går, i spårvagnen och métro, söndag och vardag. — Kvinnotyperna äro många. Där kommer studentskan, enkelt klädd med sin lilla blåa bask på huvudet, portfölj i handen och oftast omålat ansikte. Det sista kan man inte säga om de självförsörjandes skara, midinetter kontorister m. fl., som nu ila till arbetet. De äro för övrigt allt annat än avundsvärda, de flesta av dem äro så dåligt betalda att de med nöd klara sin existens. Vid lunchdags ser man dem alltid stå i kö på Femina och andra billiga och trista matställen, där de bekosta sig sitt enda lagade mål om dagen. Än är det för tidigt för den mondäna damen med sin hund i band, den lilla söta familjeflickan och kokotten att visa sig ute.

Trotsande bilarnas mångfald på boulevarden komma de stackars kamparna lunkande och slå sina tunga hovar i gatan. Den urmodiga selen med otaliga mässings-

beslag och klingande bjällror och den höga suflettvagnen verkar allt annat än funkis. Och det händer just vad man kunnat vänta, en av hästarna halkar på den hala asfalten, körkarlen gormar och några hjälpsamma människor skynda till och skjuta på lasset för att en katastrof må undvikas. För hästarnas skull önskar man att lastbilarna snart måtte bli ensamma om all transportkörning på jättestadens gator.

Men man älskar här det gamla och beprövade och hänger gärna fast vid det. Mången klagar över att även det gamla studentkvarteret amerikaniserats, men än finns här mycken idyll för den som ej är alltför bortskämd på sådant. Intet ont anande går man en dag och hyr ett hotellrum på boulevarden. Dess fönster vette åt gården. På natten hör man plötsligt, att en tupp börjar gala, högt och gällt. Fram på dagen hörs hönorna kackla. Tuppen väcker sen varje morgon punktligt som en väckarklocka, bara en smula för tidigt. Det är ju väldigt hemtrevligt det där, men i alla fall... Apropå djur, så hållas kattorna i stor helgd. En, två eller tre hör till den obligatoriska inredningen i varje butik och matvaruaffär, där de belåtet spinnande sitta och trona i sina vackra halsband

*

Kväll i Paris. Bilarna flaxa om varandra På trottoaren väller människoströmmen fram, eleganta damer i pälsverk och små knubbiga kavaljerer. Ensam vid en husvägg står en gammal gumma och sjunger, ingen ser henne, men hon upptäcker själv en människa, som ej har lika brått som de andra. Den, tänker hon. Barhuvad, svartklädd i nötta lumpor vaggar hon fram till damen och lägger sitt rynkiga ansikte alldeles inpå hennes. Jag är så skumögd,

Place de la Concorde med obeliskan där avrättningarna under revolutionen försiggick. Deputeradekammaren i bakgrunden.

Bastillplatsen, Paris.

säger hon urskuldande och så frågar hon efter Palace Manbert, där ska finnas ett hus där trötta människor få sova till klockan sex på morgonen. — Jag är till den grad trött, säger hon och tar huvudet mellan händerna. Jag vill sova så här mot ett bord... Jag har inte ätit nånting på två dar. Två dar, madame, säger hon lugnt och trött och sömnigt. Hon får sju sous och tackar och så kommer det gamla ansiktet olycksbådande nära igen. Vill ni inte kyssa mig? säger hon. Nej tack, ropar damen förskräckt och springer sin väg och kvar står den gamla och gungar av trötthet på gatan. Full är hon inte.

Höst. Löven virvlar omkring på boulevarden, regnet silar ned. Uteliggarna ha det ruggigt igen och längta efter våren. Kafélivet tilltar i intensitet. Man eldar på i fyrfaten, kastanjerna knastra och sprida en hemtrevlig doft. Ute på terrassen, där vinden obehindrat sveper fram, finner man

det snart för svalt och drar sig in i ljust och värmen och den gråa tobaksluften. På kaféet finns alla typer. Dandyn — turisten sitter och ser ut som en drivhusväxt i stark värme, för med en slak rörelse sin smala hand till håret, tänder en cigarett och går med blaserad hållning upp i danslokalen till kvinnor och jazz. En fransk Don Juan från landsorten med vågigt hår och småktande ögon slätar varligt sina mustacher med en liten borste, tar sin älskades hand i sin och sjunger med dämpad röst en vacker bit — inte sista slagern. Rösten drunknar i sorlet. En finlemmad liten hindu sitter ensam och mediterar med stora drömmande ögon vid ett glas mjölk, vilket förmodligen ger honom idéassociationer om den heliga kon i hans hemland. En grupp indokinesiska studenter ha samlats kring sina annamitiska tidningar och ta ingen notis om omgivningen. Deras ögon lysa av intresse — nya revolter därhemma — ja, måtte det snart

bryta lös på allvar! Frankrikes nesliga ok måste kastas, det är man ense om. Nästa gång blir det hans tur, säger en och pekar föraktfullt på en bild i tidningen, en fet mandarin, som hör till de reaktionära. En fransman slår sig ned i sällskapet, det blir en hetsig diskussion. Man talar om hur Paris rustar för sin kolonialutställning och bygger buddatempel ute vid porte Vincennes för att göra reklam för Indo-Kina. — Det är dåligt kapitalisgeschäft alltihop, försäkrar en av ungdomarna, som samtliga äro moderna och revolutionära och till vad pris som helst vill göra sig fria från traditionernas behårda och Frankrikes godtyckliga förtryck. Man fnysar av förakt när det blir fråga om Gandhi. En revolutionär med armarna i kors — bak!

Just i Paris ha rashat och rasfördomar rika tillfällen att plånas ut, där man befinner sig på "världens korsväg", där nationer

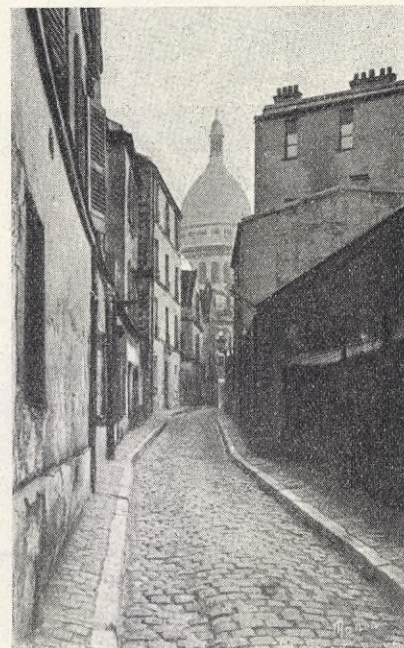
(Forts. å sid. 20.)

Eiffeltornet.
Sett från Trocadero.

Idyll vid Seinen.
Ett par typer bland kajens hyresgäster.

Det pittoreska Paris!
Gammal gata i Montmartre med kyrkan Sacré Coeur i bakgrunden.

Små, små ord av kärlek . . .

— Är det enda barnet?

Frågan ställes av mig, som sitter och ser på den bild av stilla ro och helgdagsstämning jag har framför mig. Hemmet bär husmoderns drag: stora kraftiga linjer i mörka färger med en detalj, här och var, som lyser upp.

Hon ser upp vid min fråga. Medan hon tittar på pojken i sitt knä mörknar ansiktet och hon blir som frånvarande en stund. Gossen har klivit ned ur hennes famn och ser stort frågande på oss båda. Hon stryker den lille sakta över håret och säger med stilla allvar och djup betoning:

— Ja, det är min pojke, mitt enda barn.

Gossen sträcker på sig och tittar nästan utmanande på den främmande tanten, som har en känsla av att ha vidrört ömma strängar, som genom hennes enkla fråga hastigt och känsligt kommit att vibrera.

För ögonblicket blir ej mera sagt. När gossen gått ut för att leka och rasa på gårdsplanen utanför undrar hon om jag vill höra vad hon har på hjärtat. Det är något självande i stämman som vädjar, något som täljer om sorg och oläkta sår.

— Det är inte mitt barn, inte så som menas med eget barn.

Orden kommo hastigt, nästan flämtande.

Och hon började berätta:

— Vi tog honom då han var endast några timmar gammal. Flickan, hans mor, har tjänt här i huset. Hon tog så illa vid sej då fästman hennes övergav henne att hon blev konstig efter barnets födelse. Nu har det blivit så för mej med åren att jag glömt allt, glömt att icke jag själv fött honom. Då flickan gick här under den svåra tiden led jag med henne. Det var som om hennes plågor var mina egna. Då gossen föddes blev jag den gladaste bland de glada, ty hon, modern, ville ej veta av sitt barn då hon pinades av att ha ett barn men ingen man. Min man visste då redan att vi hörde till dem, som aldrig ska få egna barn, och vi hade tänkt oss att få behålla barnet.

Hon ser på mig spörjande.

— Har ni barn?

Jag nickar bekräftande. Hon fortsätter:

— Då förstår ni.

Ansiktet lyser upp och ger åter-sken i hela rummet. Det var en grann kvinna, skulle en man ha sagt om han sett henne. Och hon blir bara vackrare medan hon talar.

— Jag har tvättat hans blöjor, jag har gett honom mat, sett honom få de första tänderna. Jag vakade ängsligt med honom då han låg i mässlingen och jag har hjälpt honom ta de första stegen . . .

Hon sitter och myser vid minnena, som komma tågande. Så går hon

fram till en byrålåda och plockar fram. Sannerligen har hon inte också sparat pojkens första trasiga små skor och hans av allt väte tufsiga små strumpor.

Vi se på varandra och le. Två frimurare.

— Förstår ni, jag vet inte annat och känner inte annat än att jag burit honom under mitt eget hjärta.

Åter nickar jag.

— Gossen vet väl inte av annat heller?

Hon gör ett kast på huvudet.

— Jo. Det har dom därute skött om.

Hon visade med en gest mot husen därnere på bruket.

— Och det är just detta jag vill att ni, som träffar så många under era resor, ska tala om för dem — hur grymma de är, eller tanklösa.

Det hade kommit något hårt, lidelsefullt i stämman.

— När jag tänker på hur min pojke fick hela sin lilla värld kullslagen av några ord från obehöriga vill jag göra någon illa. Åh, den lille stackaren som inte kunde finna svar, som tappert teg och sökte glömma.

Hon berättade att pojken en gång varit inne hos en bekant. Barnen sutto och tittade i ett album.

— Titta, ropar ett av barnen, här är din mamma!

Per Olof skrattade. Hans mamma, så tokiga dom var. Han kände väl sin mamma. Hon såg allt ut på ett annat sätt. Men barnen äro envisa och hålla på sin mening. Per Olof börjar gråta. Envist skriker han att detta inte är hans mamma. Då kommer tanten i huset och tystar ner barnen:

— Ni är då ena riktiga skvallerbyttor. Jag har ju sagt er att Per Olof inte visste att Tok-Lotten på fattighuset är hans riktiga mamma.

Kvinnan vid min sida drog en djup suck, och hennes kinder brunno av en moders lidande för sin son.

— Jag visste intet. Men min man bad mej ge akt på gossen. Han undrade om Per Olov var sjuk. Då upptäckte jag att han drog sej undan lek och ras och helst satt inne hos mej, och jag såg ett så hungrigt uttryck i ögonen som jag aldrig förr märkt. Inte var han sjuk, men säga vad det var kunde han icke. Men

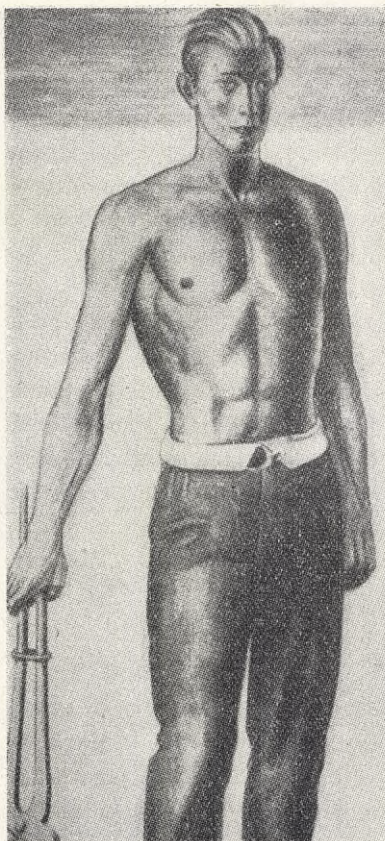

Rob. Lundberg: *Stenbrottet*. (A. B. F:s Studiehjem, Stölm.)

Ett nödår.

(Forts. fr. sid. 5.)

stånd mot allt samarbete med Folkens förbund i detta spörsmål. I de sammanträden med Folkförbundets förberedande avrustningsutskott, som då detta skrives nyss påbörjats i Genève, detaga bägge, Ryssland genom Litvinov. Men vågar man säga att den avrustningskonferens, som under så många år undan för undan skjutits på framtiden, kommit oss närmare? Frågan är svår att besvara. Intet tvivel råder om att viljan till en begränsning av rustningarna är stark även i de stora makterna. Viljan hos statsmän som Briand, Henderson och MacDonald kan heller icke ett ögonblick dragas i tvivelsmål. Vi skulle heller icke tro att Sovjetryssland, som just i år kommit på värre kant med övriga makter än någonsin förut tack vare sina av rationaliseringen eller behovet att realisera föranledda utförsäljning av billiga varor på världsmarknaden, hyser annat än en uppriktig önskan att kunna skrida till en begränsning av sin militära budget. Förenta staterna, som vändas under den ekonomiska krisens grepp, känner samma behov. Man vågar icke ärligen betvivla de ledande statsmännens vilja. Men hela världen är ännu så fången i krigshotets tvångsgrepp att den likväl icke kommer ur fläcken. Det slutliga modet

Olle Hjortsberg: *Målningar i Landsorganisationens hus. Portalen.*

saknas. Det nationella misstroendet hänger som en dimma, vari mänsklig-heten irrar omkring.

Det är uppenbart att utgången av de inrikespolitiska striderna i de olika länderna, som vi ovan berört, komma att avgöra kampen mellan fred och militarism, men det är heller inte svårt att se att mänsklighe-

ten irrar runt i en trolleirke — den uteblivna avrustningen framkallar nationalism, som i sin tur förhindrar avrustningen — som kan komma att binda den för långa tider framåt med mindre den socialistiska tanken starkare än nu kan genom-syra massorna.

så en kväll då min man var borta och jag låg med en bok på kvällen kommer han över till min säng, ke-ligt och i behov av smek. Om en stund kryper han under täcket, så jag inte kan se hans ansikte. Då hör jag en snyftning och en rädd röst:

— Är inte du min mamma, du?

Det stod stilla för mej. Jag tyckte att sängen gick mitt itu och att jag föll genom hela universum. Intet kunde jag säga på en lång stund. Det var omöjligt helt enkelt att öppna munnen. Så småningom fick jag ju reda på av honom vad han erfarit och jag tyckte det var bäst att tala om allt för honom. Jag sade att han varit hos Lotten i sex tim-mar, men sedan han varit här hos mor och far. Du har varit min lilla pojke och blir så i alla tider.

— Och sedan — blev det som förr?

— Ja, det såg så ut. Jag trodde

att han på barnavis glömt alltsam-mans. Men i julas hade vi främman-de. Då tar han fram vårt album och visar på Lottens kort:

— De här är mamma Lotten. Men, säger han snabbt, jag var hos henne bara sex timmar, sedan har jag varit hos min riktiga mamma.

Hon står där med tårar i ögonen. Och det kommer likt en snyftning:

— Det ser ut som om det vore som förr, men det är det inte. Jag vet inte själv vad det kan vara, men nå-gonting är borta, som borde finnas. Jag har en känsla av att ha blivit bestulen på något, men ändock stå under kontroll av små sökande ögon. Det är svårt. För min man ter sig saken enklare. Han menar att det än-då var bäst pojken fick besked. Men jag undrar om det var så nödvän-digt, då vi adopterat honom, och skulle det ske borde han väl fått bli äldre och erfarit det genom mej.

— Säg mej ni, som träffar så många människor, är dom elaka eller är det bara oförstånd då de prata om så ömtåliga saker? Har dom aldrig en tanke på allt ont de åstad-komma?

Men vet jag det själv? Är det inte så, att vi ibland av ondska tala dår-aktiga ord, elaka stickande, hjärt-lösa, men ibland drypa vi gift bara av ren tanklöshet? Därmed må det väl vara hur som helst. Men då det gäller barnen borde vi tänka och tala som vuxna och med ansvar.

Disa Västberg.

Hedenvindsinsamlingen skall avslutas

den 1 december. Kommittén uppmanar därför samtliga klubbar, loger och fack-föreningar, som ännu inneha listor, att snarast insända dessa för slutredovisning till 'Hedenvindsinsamlingen', Social-Demo-kratens kassaexpedition.

tretår

det är kooperativas kaffe

Låt julens Brage-löfte bli förståelse åt Unga örnar!

Den gamla symbolen om barnet, vilket skulle lösa ett i ofrihet och förtryck fångat folk, barnet, som skulle skänka försoning och även kallas fridsfurste, har i årtusenden hållits levande i människornas sinnen. Ille faciet! Det man själv inte förmått, har man hoppats av den nya generationen.

Och som en manifestation av denna tro har årets högsta högtid, julen, firats som en ljusets och barnens högtid.

Barnen är den Gud till vilken den smärtfyllda världen sätter sitt hopp! Så löd den bekännelse, som gjordes medan en vuxen generation från skilda länder ännu sargade varandra med krigets hemska gissel, fördömande seklers uppbyggelseverk och kultur. Men skola barnen bli mäktiga det vi ej orkat, skall deras vilja till folkens samhörighet och förbrödring bli mer än ord, skall det unga släktet bli mänskligare än sina föregångare, så till vida att våld och oväld kan förhindras, då kräves det sannerligen att det danas och uppfostras härtill.

Det var väl vissheten härom som omedelbart efter kriget i Central-europa åstadkom den nya organisationen Kinderfreunde (Barnväänner) och deras barnaorganisationer Röda falkar.

I år har som bekant något i samma riktning skett även för vårt lands vidkommande. Socialdemokratiska ungdomsförbundet har startat en barnaorganisation Unga örnar. Avsikten med denna sammanslutning är att söka samla den uppväxande ungdomen mellan 12—15 år till grundläggande enskild och medborgerlig fostran och väckande av arbetsglädje; till förståelse för kulturella värden samt kunskap om sociala förhållanden och arbetarrörelsens insatser i nutidens samhällsliv samt till härdande, måttfullt friluftsliv.

Dessa allmänna grundsatser inrymma ofantligt mycket, nu beror det på, hur de fullföljas i verkligheten.

Unga örnar är en organisation i vardande. Den möter sin första jul i mångt och mycket likt ett litet nyfött barn, vars framtida öde ingen känner. Hur den skall utveck-

las, vad dess medlemmar en gång skola utträta, det är svårt att yttra sig om nu. Unga örnars arbete kan bli av ofantligt stor betydelse, så mycket är visst. Att organisationens livskraft och utveckling även beror på oss äldre är också obestridligt.

I stadgarna heter det bl. a.:

En förutsättning för gynnsamma resultat av verksamheten är, att ett gott samarbete knytes mellan hemmen och Unga örnar. Det samarbetet kan inte bedrivas av Unga örnar ensamt, till det måste det också finnas intresse från hemmens sida.

Adventstidens gamla maning: Bereden väg! levandegöres på nytt. Bereden väg för det nya, som håller på att växa sig fram!

Fordomtima gav man Bragelöfte vid juletid. Skulle inte våra kvinnoklubbister i år vid barnens och ljusets högtid vilja giva det löftet att var och en med in-

LITTERATUR

Fattigvårdslagen samt Barnavårdslagarna

jämte andra i samband med dessa stående författningar ha utkommit i serien Tidens Medborgarhandböcker.

Lageditionerna, som äro avsedda som handböcker för alla i den offentliga fattigvården och barnavården intresserade, äro utarbetade av Axel Elmgren och Per Edvin Sköld.

Båda handböckerna inledas med översiktliga framställningar av lagarnas bestämmelser och utgöra så att säga en kommentar med förklaringar. Därefter följa lagtexter jämte följdförfattningar.

Såväl fattigvårdsledamöter som barnavårdsmän och i övrigt varje kommunalman bör finna god vägledning för sitt arbete i dessa skrifter och bör införliva dem med sin handbokslitteratur. Priset är kr. 1: 50 för häft. och kr. 2: 25 för inb. ex.

De nya kommunallagarna

ha utkommit på Tidens förlag. Lageditionen, som ingår i Tidens medborgarhandböcker och redigerats av riksdagsman Per Edvin Sköld, innehåller lagarna om kommunalstyrelse på landet, kommunalstyrelse i stad, församlingsstyrelse, lagen om landsting, den kommunala vallagen, lagen om skolstyrelse i vissa kommuner, lagen om ändring i kommunal och eklektisk indelning, lagen om kommunalförbund, lagen om proportionellt valsätt vid val inom landsting, å kommunalstämma m. m. samt de särskilda promulgationslagarna. Till lagtexterna ha fogats kommentarer, som redogöra för de vidtagna sakändringarna. Därjämte har boken försetts med utförliga register samt kortfattad översikt över kommunallagsrevisionen i dess helhet. Då denna varit av genomgripande natur och då det bör vara förenat med åtskilliga svårigheter för kommunalmanen att finna sig tillrätta i de nya lagarna, har förevarande handbok en uppgift att fylla. Pris kr. 2: 25 häft., 3: — inb..

tresse, med välvilja, med uppmuntran och förståelse räckte sin hand och skänkte sitt stöd åt Unga örnar?

Göra vi det, då ha vi skäl att hoppas på en ljusare framtid inte bara för den nystartade organisationen, utan även för våra ideal.

Birgit Magnusdotter.

DET

är genom ett regelbundet sparande Ni säkrast kan nå en tryggad framtid.

POSTSPARBANKEN

MED NÄRA 4,000 AVDELN.KONTOR
ÄR — SPARBANKEN SOM ALLA NÅ

Glimtar från Paris.

(Forts. fr. sid. 15.)

nernas ungdom lär känna varann, som är första villkoret för ömsesidig förståelse.

Men de vitas järnhäl måste bort från de färgades huvud. Ge oss frihet först, så blir det fred sedan, är inte det en rättvis och billig fordran?

*

Man arbetar särdeles bra i Paris, påstås det, luften gör människorna vitala och sporrar till verksamhet. Men den måtte ha en motsatt verkan på alltför många, ty mitt bland det trägna arbetet frodas gladeligen dagdriveriet. Kaféerna äro inte befolkade bara av resande turister under hela dagen, många lättjefulla ungdomar leva hemliv på kaféet från morgon till kväll. Bland dessa typer återfinns man den unge mannen, med den anspråkslösa titein *Traducteur* på sitt visitkort, som aldrig i sitt liv kommit överens med ett förlag om att över-sätta en bok eller överflyttat ens en liten novell från ett språk till ett annat. Vad han lever på? Lånar sig fram, arbetar tillfälligt och resten vet ingen.

En dag ser man en ung man stupa på gatan, det blir folksamling. Är han full eller sjuk? Intetdera. Han säger helt lugnt till polisen, att han inte smakat mat

på fem da'r och att han är student men har sitt hem i landsorten. Detta är det intellektuella proletariatet, som tidtals sover på kommissariatets nattlogi och äter frukost på hallarna för en francs före klockan sex på morgonen. Paris är dagdriverarnas paradiset eller — helvete, hur det nu slumpar sig.

Artisternas proletariat har heller ingen ljuv tillvaro. Men det är synd att gråla på artisterna, ty de få lida så mycket för den heliga konsten, för vilken de anse sig kallade. Av de cirka 60,000, som leva i Paris, skulle man dock utan saknad kunna

slopa åtminstone två tredjedelar. Vissa söndagar, när de samlats i grupp på boulevarden för att sälja sina verk, ser man eländet klarare än eljest. De stå vid sina tavlor från morgonen till kvällen, tugga på ost och bröd emellanåt och vänta på kunder, men få mest bara åskådare, som defilera förbi, titta, bedöma, men ej köpa. Bland tavlorna finnes vanligen en och annan, som vittnar om gott gry, men största delen är dålig konst i grella färger eller ljuvt sockersöta, vilket är ännu värre. Och faktiskt finns det många bland både äldre och yngre av dessa konstnärer, som aldrig

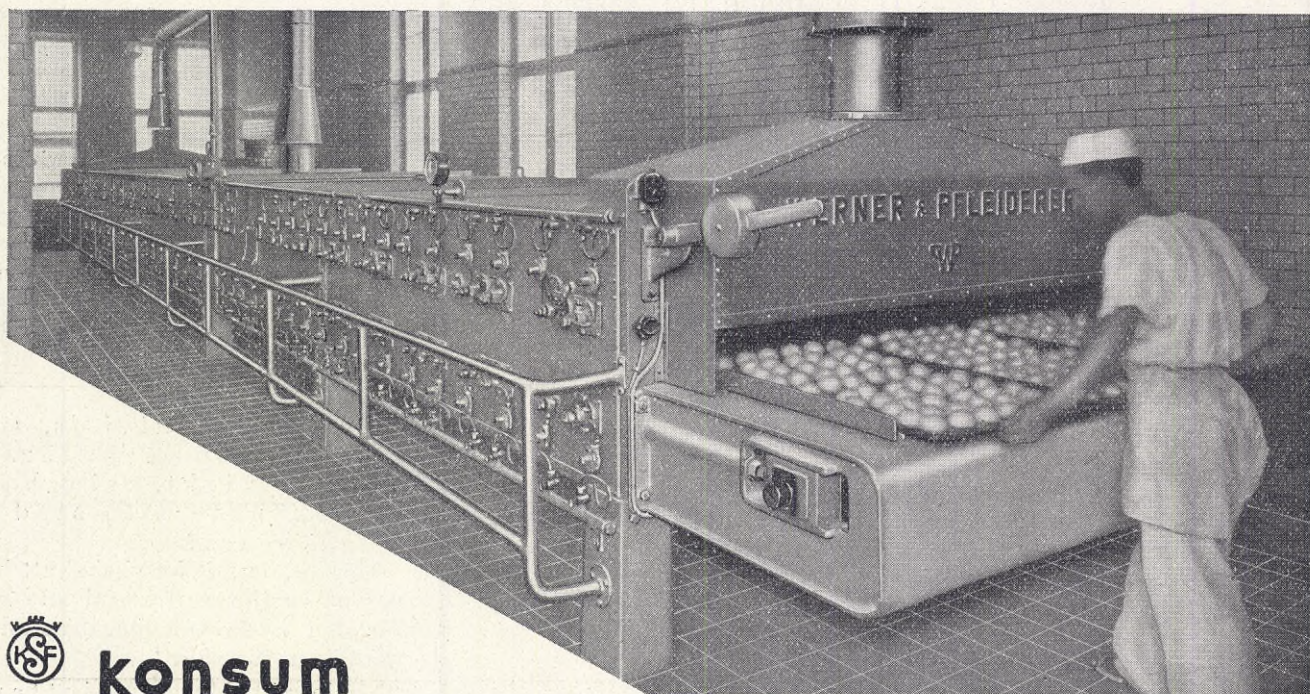
Underkläder och strumpor

av silke, ylle
m. fl. sorter.

Utsökt mjuk, behaglig
och slitstark kvalitet.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnea
FÖRENING U. P. A.
STOCKHOLM
BARNHUSGATAN 20

modernt bageri förser konsumbutiken med goda bullar

konsum

Arbetarekvinnor!

Se till att hemmets dagliga tidning blir

Social-Demokraten

och att Ni vid alla tillfällen gynna tidningens annonsörer.

måla efter naturen utan endast kopiera vykort. De förstöra marknaden för de andra, som stå på ett högre plan och borde få vara i fred i sin konstutövning, som ej är alltför lätt under några förhållanden.

Som en råga på eländet i det pittoriska Paris, liksom i alla storstäder, kommer de arna varelsor, som likt rättorna leva på avfall i soptunnorna, som jagas undan som smutsiga djur och ligga under bar himmel, när de inte gå omkring som illaluktande trasbylten och stör lugnet och trevnaden för hederliga medmänniskor. I hallarna, dit turisterna alltid anbefallas att gå för att titta på den väldiga kommersen av kött, fisk, grönsaker, blommor, och avsluta besöket med att äta löksoppa tidigt på morgonen, där är ett centrum för dessa existenser. Man ser dem på morgonen, hur de gå och plocka matrester eller sitta nedhukade på någon trottoar i närheten av de väldiga byggnaderna vid sina lumpsäckar för att till andra fattiga söka sälja de mer värdefulla saker de hittat när de vittjat soptunnorna.

Vi gå en rond i hallarna en eftermiddag, en tid som aldrig rekommenderats i turistvägvisare, och se hur de eländiga ligga där i gångarna, nedkrupna efter väggarna, män och kvinnor om varandra, levande lumphögar med röda näsor och ett avskräckande yttre. Där sitter ett par och halvviskar, han med tumslång skäggstubb och skjortan öppen i halsen, där han sticker i handen och kliar eftertryckligt, har något på samma gång ömkligt och fräckt i uppsynen; hon ser enbart slö ut. Ej långt ifrån ligger en man i djup sömn på rygg över en låda, med huvudet dinglande utanför, en slagen hjälte med byxbenen upphasade till knäna och håriga ben. En vakt går omkring med en kanna i handen och vattnar i alla springor och vrår, där han kan komma åt mellan sovande bylten. Det är något, som skall döda djuren, alltså ytterst välbehövt på det här stället. Det finns mycket i den här vägen även på andra platser, exempelvis vid Seinens kajer och under broarna. Paris, idyllernas och smutsens stad, behöver inte amerikaniseras utan förnyas, rucklen rivas ner, folket flytta ut till luft och sol, de historiska minnena och det ålderdomligt pittoreska i all ära.

Hedvig Johansson 50 år.

Den 4 nov. fyllde en av de mera kända partikvinnorna i Göteborg, barnmorskan fru Hedvig Johansson, 50 år.

Fru Johansson har under en lång tidrymd tillhört det socialdemokratiska partiet och tagit livlig del i dess verksamhet.

Inom Göteborgs socialdemokratiska kvinnoklubb och -distrikt har hon såväl i egenkap av ordförande som sekreterare varit ivrigt verksam. Vid flera tillfällen har hon stått såsom kandidat till stadsfullmäktige på arbetarepartiets listor. Intresserad av den kooperativa rörelsen har hon även ägnat sitt intresse och sitt arbete åt denna och bidragit till den stora konsumtionsföreningens utveckling. Hon har även en del kommunala uppdrag, bl. a. husmödrarnas representant i torg- och saluhallsstyrelsen. Göteborgs arbetarekommuns styrelse tillhör

*Dr Petris bok är
värd kolossalspridning
bland alla
socialt intresserade
och bland alla
tänkande människor
över hvarud
taget...*

Quelqu'une
Sv. Dagbladet om

Laura Petri:

**KROPPAR
OCH SJÄLAR**

— Pris 5:75 —

BONNIERS

de hon föregående år och innehade då sekretareposten.

I Landala är fru Johansson en känd och uppskattad person och hennes arbete på olika områden har gjort henne uppmärksam och högt värderad. På högtidsdagen uppvaktades hon av olika organisationer som överräckte olika minnesgåvor och bringade henne hjärtlig lyckönskan och tack för gångna års insatser.

Från kamrater, vänner och anhöriga strömmade in blommor och telegram hela dagen.

En julafton.

Av Elin Pettersson.

— Så mycket granar dom bär, mor.

Vid dessa ord försökte en liten, mager hand torka av imman på glasrutan på så pass stor fläck att det gick att se ut. Elsa, fem år gammal, ville så gärna fånga en skymt av julens härligheter, vilka icke kunde komma henne till del. Men oupphörligt skymdes utsikten av mors tvättimma därborta från spiseln. Se, det var så att kammaren där Elsa och mor, änkefru Thor, bodde, till hälften var så gott som bykstuga, ty mor var tvungen att tvätta åt andra och förtjäna till deras uppehälle. Och hon kunde inte göra det annat än i hemmet, för att samtidigt se till Elsa. Därför hade hon hyrt en för ändamålet passande kammare. Det fanns ett rum innanför och från början hade nog fru Thor tänkt att ha det till "snyggt". Men när tiderna försämrades blev hon tvungen att hyra ut det. Fru Thor hade haft tur att få en bra hyresgäst, sneden John Jonson, som nu i fyra år förhyrt rummet. Jonson var snäll och hjälpsam och trädde ofta åt Elsa en godbit av ena eller andra formen. Och så högg han veden som gick åt till tvätten. Och fru Thor tvättade hans kläder och höll dem hela. Ja, det är gott när människor stödja varandra. Särskilt i svåra dagar.

— Elsa, tänk om farbror Jonson köper en gran.

Mor ler menande, under det hon granskar ett plagg.

— Ja tänk...

Elsa ser så glad ut och torkar allt ivrigare på rutan.

— Och tänk om han köper äpplen och ljus och pryder den med. Då få vi ju också jul. Och då kan du vara lika kavat som grannens Olle.

Snöflingorna föllo därute och dagen gick. Skjorta efter skjorta torkades och ströks och lades i hög. Jultvätten måste vara klar innan julveckan tog slut. Slantarna för ar-

Varje kvinna

måste

äga

KRÖNIKAN

om

KATA

kvinnan, som höll
6,000 föredrag
i arbetarörelsens tjänst.

Säkerligen skola alla de, som hört Kata Dalström från talarstolen, med glädje återuppliva minnena från gångna tider. Och de unga, som blott hört far och mor berätta om den tappra Kata, skola säkert också med intresse taga del av en skildring av

KATA DALSTRÖMS

liv, öden och äventyr.

Uppgiften att författa denna skildring har anförtrots åt redaktör

FREDRIK STRÖM

och vi våga påstå att han på ett glänsande sätt fullgjort sitt uppdrag.

Arbetet utkommer i cirka tjugo 32-sidiga häften med ett häfte var 14:e dag till ett pris av

endast 40 öre per häfte,

ett så pass ringa belopp att envar kan bli ägare till boken.

Abonnemang kan göras i varje bokhandel, hos våra kommissionärer, eller direkt från

**TIDENS FÖRLAG,
STOCKHOLM |**

betet behövdes så väl. Elsa behövde ett par kängor. De gamla voro så dåliga och för den skull hade hon fått sitta inne hela fjorton dagar.

När Jonson kom hem på kvällen sade han:

— Om jag köper hem litet grejor till julafton, vill fru Thor ha besvär med att reda dem iordning? På så viss kunna vi fira julkväll tillsammans. Och inte blir det så trist för mig heller. Se, matstället jag har stängs den kvällen. Dom tycker att dom vill ha litet fritt.

— Det vill jag visst det, Jonson, svarade fru Thor, glad över det tillskott som blev i skåpet, ty hon visste att Jonson knusslade inte, utan tog till så det räckte och blev över.

Och på det fick fru Thor ett vederhäftigt besked, när Jonson på julafton trädde in,

Fru Agnes Lithman 50 år.

Den 7 oktober fyllde fru Agnes Lithman, Jönköping, 50 år. Hennes insats i arbetet för socialdemokratiska partiet har gjort henne känd lång utanför hemstadens gränser och det var med förvåning man mottog budskapet om hennes 50-årsdag. Livligt intresserad av allt socialt arbete har hon genom vidsynlighet och sakkunskap städe ingivit förtroende och tagits i anspråk till en mängd uppdrag. Sälunda har hon sedan flera år, till årsskiftet, varit kvinnoklubbens ordförande, stadsfullmäktige, medlem i pensions- och kommunalföreningen, fattigvårdsstyrelsen m. m., vilka uppdrag hon sköter med okvlig energi. 50-årsdagen blev också varmt hyllad av såväl föreningar som enskilda med presenter, blommor och telegram. Jönköpings socialdemokratiska kvinnoklubb samtliga medlemmar uppvaktade henne kl. 12 på natten, varvid överlämnades en större silver-skål fylld med röda nejlikor samt en textad adress. Vi önska fru Agnes Lithman må få behålla hälsa och krafter för fortsatt arbete inom partiet.

överlastad med paket, samt en liten gran på axeln.

En sådan rolig och ljus kväll det blev! Elsa hade fullt upp att göra. Hon skulle se på dockan och på bilderboken och på granen. Och så hade hon den stora "gott-påsen". Allt hade farbror Jonson givit.

Senare på aftonen talade han länge med fru Thor, men då slumrade Elsa gott med dockan på armen. Och vad sade han?

Jo, kunde inte han och fru Thor länka sina öden samman? Det blev mera billigt och praktiskt. Och då slapp han ge ut sina femton kronor per vecka på matlogiet och ändå få äta här och där. Fru Thor kunde hushålla med femton kronor hon och då hade de kost alla tre. Jonson var inte mer än fyrtio år än och frisk och stark och kunde arbeta. Och hade knog.

— Och till våren flytta vi ifrån "bykstugan", Anna, sade han, till en trevligare gård med trädgård för Elsa att leka i.

Då lade hon sin hand i hans och sade: — Ja.

Vitare och mjukare tvätt

Då Ni tvättar med Vita Tvätt-Björn, får Ni alltid ett bra resultat, ty Vita Tvätt-Björn består till väsentlig del av den milda oleintvålen.

Denna märkliga tvål

löses fullständigt även i kallt vatten och kommer därför tvätten helt till godo. Den renar bättre än alla andra tvålar och är lätt att skölja ur.

I Vita Tvätt-Björn ingår även en del andra för tvätten synnerligen välgörande ingredienser.

Tvätten blir därför snövit, mjuk och glansig samt gulnar aldrig efter.

Tvätta därför med

**VITA
TVÄTT-
BJÖRN**

Nutidens förnämsta tvättmedel.

H 198

Allt var som en god juldröm tyckte hon. Ty det var i sanning tryggt att ha ett stöd för sig och barnet. Den julkvällen lärde henne något: det kan ljusna för den som ärligt strävar.

**INGA KRIGSLEKSAKER SOM
JULKLAPPAR TILL BARNEN!**

Alla för arbetarrörelsen
intresserade kvinnor

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen
genom postverket eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

Kamratmöte i Delsbo.

En strålande söndag i slutet av oktober hade de soc.-dem. kvinnorna i Hälsingland stämt möte i Delsbo. Uppe på arbetareborgens kupolliknande tak i samhället vajar det röda samlingstecknet för den friska vinden; vi styra kosan dit, där var samlingsplatsen för arbetarekvinnorna. Buss efter buss anlände, glada kvinnoröster blandade sig med motorenas surrande.

Sedan värdarna, Delsbo kvinnoklubb, sörjt för välkomstkaffe öppnades mötet av fru Inez Vickström, Söderhamn, som i varma ordalag hälsade de närvarande välkomna. Efter unison sång vidtog mötet. Föredragens rad börjades med syssloman Edboms redogörelse för landstinget och dess arbets-

Aktiebolaget
Arbetarnes Tryckeri
FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

Postgiro 4739

*

Rekommenderar sig till utfö-
rande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

Fru Hanna Svensson 50 år.

50 år fyllde den 28 aug. fru Hanna Svensson och blev med anledning härav högtidligen uppvaktad av Jönköpings soc.-dem. kvinnoklubb, som genom styrelsen överlämnade en inom klubben subskriberad gåva, bestående av ett par kandelabrar samt en praktfull bukett röda rosor. Fru Svensson, som i många år tillhört klubben och med livligt intresse tagit del i arbetet inom densamma, har genom sitt glada och lugna väsen spritt glädje och trevnad inom klubben.

Gynna

Morgonbris annonsörer!

Deltagare i kamratmötet i Delsbo.

uppgifter. Vidare talade riksdagsman Aug. Sävström om dagspolitiska spörsmål, vilka voro alltigenom intressanta och klarläggande.

Folkskollärare J. Karlsson, Långede, höll en föreläsning över Dvingers bok "Armén bakom taggträdarna". Det med värmeburna föredraget, ett fredsföredrag som sent skall glömmas, mottogs med livligt bifall. Sedan fru Vickström framburit auditoriets tack till talarna avslöts det egentliga mötet med några käcka sånger ut Tidens sångbok.

Efter en stunds kaffepaus vidtog den

lättare delen av programmet med musik m. m. och senare en präktig supé, varefter gästerna, som även önskade se den natursköna nejden omkring, bröto upp medan ännu något av dagern var kvar, alla tack samma och glada över en givande dag.

Sprid Morgonbris julnummer
bland vänner och anhöriga.

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET

Barnens antal

i en familj är av vital betydelse för ekonomin.

Ny lärobok i könsfrågan

med Adamssons Rådgivare och prislista mot 45 öres porto, erhålles gratis vid varuköp. Privat avsändare om så begäres.

Nils Adamsson

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. 188 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, S:t Eriksgatan 77. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre. Pre-numeration sker på posten.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Stockholms läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Stockholms soc.-dem. kvinnoklubbers samorganisation.

Ordf. och korresp. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 116. Kassör fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. Enskede 1 83.

Sthlms Allm. Kvinnoklubb

sammanträder första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr.

Ordförande fru Anna Carlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingegat. 65. 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb

sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kungsh. 67 90.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad å lokalen Gustav Vasa automaten, Upplandsgatan 51, kl. 7.30 e. m.

Uppbörd och inskrivning varje möte. Styrelsen.

S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte 1:sta torsdagen i varje månad (utom juni, juli och augusti) i Studiehomet, Bryggaregatan 12 b.

Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrlandsgatan 2,
Slussplan 1-3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnhusgatan 18,
Odengatan 52.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Rut Jönsson, Billesholms gruva. Sekr. fru Herta Olsson, Fäladen, Billesholms gruva. Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Ingrid Viberg, Solv. 8, Enskede. Tel. 391.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal. Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal. Styrelsen.

Lundby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämaregården, Göteborg. Styrelsen.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möten 1:sta onsdagen i varje månad i lokalen Götaholmsgatan 1 och 3:dje tisdagen i månaden i lokalen Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda. Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. Styrelsen.

Lidingö soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Torsvik och Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr. Sirius 3, 2 tr., Torsvik Lidingö I. Tel. 667.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Märtensson, Jörgen Ankersgatan 9, Malmö.

Stockholm 1930. „A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Malmö östra soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte andra tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler. Ordf. fru Matilda Pettersson (tel. 13 66, adr. som ovan), sekr. fru Anna Roos, Gärnäspan 6, 119 77.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby. Styrelsen.

Nacka soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ektorp. Tel. Skuru 3 59.

Nynäshamn soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvudsta. Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 492. Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Nya Folkets Hus C-sal. Ordf. fru Elsa Carlsson, Esplanaden 14. Tel. 527. Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37. Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets hus. Ordf. fru Karin Enström, Box 81, Uppl. Väsby. Styrelsen.